

Kinnitatud direktori kk 05.09.2022 nr 1-2/1

KOLGA-JAANI KOOLI ÕPPEKAVA ÜLDOSA

SISUKORD

1. ÜLDOSA	4
2. KOLGA-JAANI KOOL. LASTEAIA ÕPPEKAVA.....	6
2.1 Lasteasutuse liik ja eripära	6
2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted.....	7
2.3 Õpikäsitus.....	8
2.4 Üldoskuste eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti	8
2.5 Valdkondade õppe- ja kasvatuse eesmärgid ning sisu ja arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	9
2.6 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	10
2.7 Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ning korraldus	11
2.8 Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ning korraldus	13
2.9 Lapsevanematega koostöö põhimõtted ning korraldus	13
3. KOLGA-JAANI KOOL. PÕHIKOOLI ÕPPEKAVA.....	17
3.1 Üldsätted.....	17
3.2 Põhihariduse alusväärtused	17
3.3 Õppe- ja kasvatuseesmärgid.....	18
3.3.1 Põhikooli sihiseade	18
3.3.2 Pädevused.....	19
3.4 Õppimise käsitlus ja õpikeskkond	24
3.5 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja ajakasutus.....	27
3.5.1 Tunnijaotusplaani õppeainete ja klassite ning valikainete loendid	29

3.5.2	Kohustuslikud ja valikõppeained	31
3.5.3	Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht.....	32
3.5.4	Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted	32
3.5.5	Lõimingu põhimõtted ning III kooliastme loovtöö korraldamise põhimõtted.....	34
3.6	Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted	35
3.7	Tunnivälise töö põhimõtted ja eesmärgid	35
3.8	Õpilaste arengu ja õppimise toetamine	37
3.9	Õpilaste ja lastevanemate teavitamine	45
3.10	Karjääriteenuste korraldus	45
3.11	Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorraldus	46
3.12	Põhikooli lõpetamine.....	48
3.13	Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted	49
3.14	Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord	50
Lisa 1	Koolivalmiduse kaart	51
Lisa 2	Individuaalne arenduskava	54
Lisa 3	Üldoskuste eeldatavad tulemused	58
Lisa 4	Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	65

1. ÜLDOSA

Kolga-Jaani Kooli õppekava on lasteaia ja põhikooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riiklike õppekavade alusel ja kajastab Kolga-Jaani Kooli eripära. Õppekava koostamisel on lähtutud kooli arengukavast, paikkondlikust eripärast, pidades silmas kooli töötajate, lastevanemate ja laste/õpilaste soove ning arvestades olemasolevaid ressursse.

Kolga-Jaani Kooli õppekavas on üldosa (lasteaed ja põhikool) ning ainekavad. Õppekava kinnitab kooli direktor.

Kolga-Jaani Kooli õppekava üldosas esitatakse:

- 1) kooli väärtused ja eripära, õppe- ja kasvatustöö eesmärgid;
- 2) õppe- ja kasvatustegevuse korraldus;
- 3) tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti (valikkursuste loendid ja valimise põhimõtted);
- 4) läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted, lõimingu põhimõtted;
- 5) õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused;
- 6) lapse/õpilase arengu ja õppimise toetamise ja hindamise põhimõtted ning korraldus;
- 7) õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord;
- 8) õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;
- 9) õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted;
- 10) karjääriteenuste korraldus;
- 11) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Ainekavades esitatakse klassiti aine õppe-eesmärgid, õppesisu, õpitulemused, seosed läbivate teemadega, lõiming teiste õppeainetega ning digioskused.

Kolga-Jaani Kool (lasteaed-põhikool) on Viljandi Vallavalitsuse ametiasutuse hallatav haridusasutus, kooli põhikooli osas toimub õppetöö statsionaarses ja mittestatsionaarses õppevormis.

Kooli väärtused ja eripära, õppe- ja kasvatustöö eesmärgid

Kooli õppe- ja kasvatustöö eesmärkide püstitamise aluseks on riiklikud õppekavad ja kooli arengukava. Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärgiks on lapse/õpilase mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja kooli koostöös.

Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu ees, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enese ja teiste suhtes) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, vastutustundlikkus).

Tippväärtustena on kool sõnastanud järgmised väärtused:

Isamaalisus – oma rahva, maa ja kultuuri tundmine ning austamine, seotus kodukohaga ja selle väärtustamine, oma juurte teadvustamine, teistest kultuuridest pärit isikute aktsepteerimine ja nende toetamine;

Ühtekuuluvustunne – usaldusväärsus, vastutustunne, järjepidevus, initsiatiivi ülesnäitamine, lugupidav käitumine teiste inimeste suhtes, koostöö kodu ja kooli vahel, kooli traditsioonide hoidmine ja arendamine, oma kooli tunde kasvatamine;

Õpivalmidus – õpioskuste omandamine, kaasaegsete vahendite ja meetodite kasutamine, teadmiste austamine ja hindamine, töömotivatsiooni tõstmine ja hoidmine, mitmekülgse arengu/arendamise toetamine;

Koolirõõm – füüsiline ja vaimne tervis ning heaolu, meeldiv töökeskkond, heade suhete hindamine, heatahtlikkus, hoolivus, sõbralikkus, positiivne ellusuhtumine, adekvaatne enesehinnang.

Iga järgmise põlvkonna sotsialiseerumine rajaneb eesti kultuuritraditsioonide, Euroopa ühiväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Tugeva põhiharidusega inimesed suudavad ühiskonnas toime tulla ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule, sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.

Viljandi valla hariduse arengukava 2019 – 2025 visioonist lähtuvalt on vallas iga inimene **õnnelik, ennastjuhtiv, elukestev õppija, kes leiab võimalusi eneseteostuseks ja tunneb sidet piirkonnaga.**

2. KOLGA-JAANI KOOL. LASTEAIA ÕPPEKAVA

Kolga-Jaani Kooli lasteaia (edaspidi lasteaed) õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riikliku õppekava alusel.

Lasteaia õppekavas esitatakse:

- 1) lasteasutuse liik ja eripära;
- 2) õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
- 3) õppe- ja kasvatustegevuse korraldus;
- 4) lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 5) erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 6) lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus.

2.1 Lasteasutuse liik ja eripära

Lasteaed kannab nimetust Naksitrallid.

Lapse lasteaeda vastuvõtu aluseks on lapsevanema või hooldaja avaldus haridusteenuste haldamise süsteemis Arno.

Lasteaias on kolm liitühma.

Liitühm pakub ühevanuste laste rühmaga võrreldes rohkesti eeliseid:

- 1) uued lapsed kohanevad kiiremini
- 2) väiksemate keeleline areng kiireneb
- 3) eneseteenindamine sujub rahulikumalt
- 4) lapsed abistavad üksteist ja kogevad seda väga tähtsana
- 5) hoolitsetakse väiksemate eest ning tunnetatakse vastutust
- 6) suuremad lapsed on väiksematele eeskujuks
- 7) noorematel lastel on etteõppimise ja vanematel varem õpitu kordamise võimalus
- 8) vanusevahe võimaldab mitmekülgsemat suhtlemist ning erinevaid kontakte
- 9) nooremate ja vanemate laste suhtlemine kasvatab tolerantsust ning abi- ja koostöövalmidust
- 10) liitühmas on üksteist toetav õhkkond
- 11) õpetaja pädevus on pidevalt ja terviklikult töös.

Lasteaia motoks on:

LASTEAED ON MÄNGUMAA, KUS MÄNGIDES LAPS TARGAKS SAAB ...

Parim viis aru saada ja mõista on ise uurida ja avastada.

Lasteaed asub looduslike rabade rüpes. Lasteaial on oma mänguväljak, kus laps võib joosta, ronida, hullata ja vabalt tegutseda. Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös. Üldeesmärgist tulenevalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ning emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

- 1) kõikidel lastel on võrdne võimalus alushariduse omandamiseks;
- 2) lapsest lähtuv õpetamine ja kasvatamine, arengu toetamine toimub läbi mängu;
- 3) lapsele eakohaste mängu-, õpi- ja arengutingimuste loomine;
- 4) oma õppekava, rühma tegevus- ja päevakava välja töötamine, võttes aluseks koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava;
- 5) lapse individuaalsuse ja arengupotentsiaali arvestamine;
- 6) valikuvabaduse pakkumine ja vastutuse õppimine;
- 7) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 8) lapse loovuse toetamine;
- 9) humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 10) lapsele turvatunde tagamine ja eduelamuse võimaldamine;
- 11) kodu ja kooli koostöö;
- 12) eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

Lapse arengu hindamise põhimõtted

- 1) Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
- 2) Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Lasteaiaõpetajad viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õpetaja suunatud tegevustes.
- 3) Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- 4) Kooli õppenõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
- 5) Vähemalt üks kord õppeaastas viib lasteaiaõpetaja lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse, mis annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest ning selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

2.3 Õpikäsitus

- 1) Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu. Erioluliste laste rühmas õpitakse loomuliku arengu kaudu.
- 2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keele- ja kultuuritausta, vanust, sugu, tervise seisundit jms. Õppe ja kasvatus korraldus liitühmas aitab kaasa laste sotsiaalsete oskuste omandamisele ja iseseisvuse tekkele, õppe- ja kasvatustegevus on mängulisem, rühmas arvestatakse rohkem laste individuaalsust ning arengut. Kooli töötajad on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.
- 3) Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuse kavandamisse, julgustatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

2.4 Üldoskuste eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Üldoskuste kujunemist toetatakse õppe- ja kasvatustegevuse kaudu, lõimides neid erinevate valdkondade sisuga.

Õppekavas eristatakse kolme üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused

- 2) tunnetus- ja õpioskused
- 3) sotsiaalsed ja enesekohased oskused

Üldoskuste eeldatavad tulemused on täpsemalt kirjeldatud õppekava Lisas 3.

2.5 Valdcondade õppe- ja kasvatuse eesmärgid ning sisu ja arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdcondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste loimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel loimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Lasteaia õppekavas esitatakse õppe- ja kasvatustegevuse sisu järgmistes valdkondades:

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine keel;
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) loimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Valdkondade õppe- ja kasvatuse eesmärgid ning sisu ja arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti on toodud õppekava Lisas 4.

2.6 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Õppe- ja kasvatustegevus toimub lasteaias õppeaastati. Õppeaasta kestab 1. septembrist kuni 31. augustini. Süvendatud õppetöö planeeritud nädalaplaanidega algab septembri esimesest nädalast ja kestab kuni mai neljanda nädala alguseni. Suvekuudel toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulistel õuetegevustel.

Lasteaed on avatud 7.00 - 18.00.

Lasteaias kehtib kodukord, mis on lastele, lapsevanematele ja kooli töötajatele täitmiseks kohustuslik.

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb lasteaiapäevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Päevakavas võib teha muudatusi, kui see tuleb kasuks õppe- ja kasvatustöö paremaks läbiviimiseks.

Lasteaiapäevakava kinnitab kooli direktor.

Lasteaias toimub süsteemne, järjepidev ja eesmärgistatud tegevus ning harjumuste kujundamine õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevuses ning mängudes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

Lasteaiapäevakava koostatakse üldtööplaan, milles seatakse üldteema ja eesmärgid, millest juhitud on igal rühmal koostatud rühma tegevuskava. Kogu õpetatav materjal on jagatud kuuteemadena tsüklikeks. Nädalaplaanide koostamisel integreeritakse kõiki õpetatavaid valdkondi, arvestatakse aasta eesmärke ja laste ealisi iseärasusi ning hariduslikke erivajadusi. Laste vanusest lähtuvalt on õpetaja kavandatud lõimitud õppe- ja kasvatustegevuste kestus kuni 3aastastel lastel 10-15 minutit, 3-5aastastel 25 minutit ning 6-7aastastel 35 minutit.

Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse võimalusel loomulikus keskkonnas.

Lapse põhitegevuseks läbi aasta on MÄNG. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet ning oskusi, väljendab oma tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üld- ja valdkondlike oskuste arengu alus. Õppe- ja kasvatustegevus toimub läbi mängu üldoskusi õppides. Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisu lõimides.

Planeeritud õppe- ja kasvatustegevusi on rühma tegevuskavas alljärgnevalt:

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD	PEDAGOOGI PLANEERITUD ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSED	TEGEVUSKORDI NÄDALAS				
		1,5-3a	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Mina ja keskkond Keel ja kõne Matemaatika Kunst Muusika Liikumine	Kuulamine ja kõnelemine	2	2	2	2	2
	Lugemine ja kirjutamine		2	2	2	2
	Vaatlemine ja uurimine	1	1	1	1	1
	Võrdlemine ja arvutamine	1	1	1	2	2
	Liikumistegevused	2	2	2	2	2
	Muusikategevused	2	2	2	2	2
	Kunstitegevused	2	2	2	2	2
	Liiklusõpetus				1	1

2.7 Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ning korraldus

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õpetaja suunatud tegevustes. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Rühmaõpetaja jälgib lapse arengut järgmiste meetodite abil:

- 1) lapse tegevuste vaatlus – toimub pidevalt, igapäevategevuste käigus; vajadusel viiakse samades tingimustes ja erinevate tegevuste ajal läbi dokumenteeritud tegevusvaatlusi;
- 2) lapse tööde vaatlus (joonistused, meisterdused, töövihikud) – toimub pidevalt töö käigus;
- 3) lapse arengutaseme hindamine arengutabeli abil.

Lisaks rühmaõpetajale tegeleb kooli logopeed alates kolmandast eluaastast lastega esmase kõnearengu hindamisel, üldise arengu hindamisel ja esitab igal sügisel kooli direktorile laste nimekirja, kes vajaksid logopeedilist tugiteenust. Logopeedi tugiteenust saab laps 2x nädalas. Vajadusel soovitatakse lapsevanemal konsulteerida teiste lapse arengut hindavate spetsialistidega. Logopeed annab lapsevanemale tagasisidet individuaalselt või osaledes arenguveestluses.

Vähemalt üks kord õppeaastas viib rühmaõpetaja lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse, kus:

- 1) antakse tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitatakse lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes;
- 3) lepitakse kokku tegevused, mis on vajalikud kodu ja lasteaia poolt, et toetada täiendavalt lapse arengut.

Arenguveestluse aluseks on lapse arengu hindamise dokumendid. Kõigi arenguveestluste kohta tehakse kirjalik kokkuvõte. Lapsevanemate ettepanekutest antakse asutuse direktorile teada vahetult järgmisel töökoosolekul.

Lisaks viiakse läbi koolivalmiduse hindamist, mis toimub lapse omandatud pädevustele toetudes ja koostöös lapsevanematega. Hindamisele kuuluvad sotsiaalsed, vaimsed ja füüsilised oskused. Hindamisel kasutatakse vaatlust, teste ja intervjuusid. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

2.8 Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ning korraldus

Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, tervise seisundist ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Kõigi erivajadustega laste (sh andekate laste) arengu toetamise esimene ja olulisim etapp on lapsevanema teavitamine tema lapse arengu eripäradest ja edasiste soovitude jagamine lapse arenguks soodsa keskkonna loomiseks väljaspool lasteaeda. Kõigi laste, sh erivajadusega laste arengu toetamisel lähtutakse sellest, et iga laps on eriline ning vajab individuaalset lähenemist ja tuge. Erivajadustega lapse toetamine lasteaias on meeskonnatöö, milles osalevad kõik kooli töötajad sealhulgas abipersonal. Vajadusel soovitatakse lapsevanemale konsulteerimist lapse arengut hindavate erispetsialistidega.

Vajadusel koostavad rühma õpetajad õppeaasta algul (oktoobris) koostöös tugispetsialistidega ja/või omavalitsuse spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava (edaspidi IAK) neis valdkondades, milles laps abi ja individuaalset arendamist vajab. Kaks korda (jaanuar, juuni) õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arengukava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Lapsele, kellel on koolivälise nõustamiskomisjoni otsusega koolikohustuse täitmine edasi lükatud, töötatakse välja individuaalne arenduskava neis valdkondades, milles laps abi ja individuaalset arendamist vajab.

Andeka lapse arengu toetamise sisu lähtub sellest, milles tema andekus väljendub. Mida suurem on võimeka lapse erinevus võrreldes eakaaslastega, seda keerulisem on luua tema eriandekust toetavat keskkonda lasteaias. Seetõttu on andeka lapse arengu toetamisel esmane lapsevanemate nõustamine arengut toetava keskkonna loomiseks väljaspool lasteaeda.

Lasteaed toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Mida varem lapse erivajadusi märgatakse ja arendustööd alustatakse, seda paremad on lapse võimalused igapäevaelus ja koolis toime tulla. Erivajadustega lapse koolieelse arengu toetamiseks on vajalik koostöö perekonna, lasteaia, kohaliku omavalitsuse ja erialaspetsialistide vahel.

2.9 Lapsevanematega koostöö põhimõtted ning korraldus

Hea koostöö koduga on aluseks lapse kohanemisele lasteaias ning turvatunde tekkimisele. Perekond kannab peamist vastutust lapse kasvatamise, hoolitsuse ja arengu eest. Lasteaial on koduse kasvatuse toetav roll. Lasteaed teeb lastevanematega lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldamisel ja lugupidamisel. Lasteaia töötajatel on kohustus hoida last ja peret puudutavat informatsiooni konfidentsiaalsena.

Rühmaõpetaja teavitab lastevanemat regulaarselt lapse arengust ja õppimisest (igapäevased vestlused, kirjalik tagasiside e-lasteaias, arenguvestlused) ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest (e-lasteaed, vestlused, infostend, koduleht jne). Õpetaja nõustab lastevanemat tema soovi korral õppe- ja kasvatusküsimustes.

Lasteaed tutvustab lastevanematele lasteaia õppekava, rühma aasta- ja nädala tegevuskavasid ning võimaldab lastevanematel osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises (hoolekogu).

Õpetajad tutvustavad lastevanematele lasteaia kodukorda. Lastevanemad ja töötajad kohustuvad järgima lasteaia kodukorda kui omavahelise koostöö alusdokumenti.

Lastevanemad annavad tagasiside lasteaia tegevusele igapäevaste vestluste, koosolekute, küsitluste, ühisürituste ja koolituste kaudu.

Koostöö korraldus

Esimene lasteaia külastamine

Enne, kui laps lasteaeda tuleb, peaks pere eelnevalt kindlasti külastama lasteasutust, et jälgida ja kohtuda õpetajate ja lastega ning tutvuda lasteaia õppekavaga. Lasteaia tutvumine aitab kergendada lapse kohanemist ja kujundada teineteist mõistev koostöö.

Suhtlemine laste toomise ja viimise ajal

Vestlused õpetaja ja lastevanema lähendamiseks ning päevakohase informatsiooni vahetamiseks.

Ankeedid ja küsimustikud

Uue lapse puhul küsimustik "Tere mina siin", mis aitab tundma õppida lapse kombeid ja harjumusi, koduse kasvatuse põhimõtteid ning vanemate ootusi lasteaialt. Küsimustikud lastevanematele, aitavad tihendada koostööd lasteaia ja kodu vahel ning parandada lasteaia töökorraldust.

Perevestluste läbiviimine

Arenguveestluste läbiviimine üks kord aastas. Arenguveestlus on usalduslik õpetaja ja lapsevanema vaheline arutelu lapse arenguks soodsate tingimuste loomisest; koostöövõimaluste otsimine lasteaia ja kodu vahel lapse arendamiseks; võimalus nii perel kui õpetajal saada kasulikku teavet lapse arendamiseks.

Koosolekud

Infokoosolekud aitavad vanematel kohtuda õpetajate meeskonnaga ja teiste vanematega, saada teavet igapäevase töö kohta ja muudki kasulikku infot.

Kirjalikud teated, telefoniveestlused

Peret ennast puudutavate individuaalsete teadete või päevakohase info edastamine.

Teadete tahvlid ja stendid

Teadete tahvleid ja -stende saab kasutada selleks, et hoida peresid kursis ajakohaste koosolekute, sündmuste, päevaplaani, peredele korraldatavaga ja üldse kõigega, mis toimub lasteaias.

Ettepanekute kastid

Kastid vanematele, kuhu nad saavad panna kirjalikult vormistatud ideed ja ettepanekud.

Suunamine erinevate lektorite loengutele ja lektorite kutsumine lasteaeda

Lastevanemate kasvatusalaste teadmiste täiendamiseks ja huvitava informatsiooni saamiseks info edastamine kursuste ja loengute kohta; kohtumiste korraldamine logopeedi, I kl õpetajaga koolist jne.

Ühisüritused – peod, pereõhtud

Ühisüritused on vanemate, laste ja lasteaia töötajate ühised ettevõtmised. Võimalus lastevanemate omavahelise suhtlemise julgustamiseks.

Talgud, lastevanemate abi

Perekonnale praktilise võimaluse andmine osalemiseks lasteaia tegevuses.

Hoolekogu töö

Hoolekogu ülesanne on jälgida, et õppe- ja kasvatustegevus vastaks laste arengule ja huvidele ning teha sellesuunalist koostööd lasteasutuse personaliga.

Perede osavõtt rühmategevustest

Pereliikmete osalemine rühma tegevustes, mõne teema või ameti tutvustamisel, abistamine õppekäigul, teatrikülastusel jne.

Tänukirjad

Lastevanematele tunnustuseks rühmategevusest osavõtu eest või lasteaiale osutatud abi eest.

Lastevanemate nõustamine

- 1) Vestlused rühma õpetajatega, muusika ja liikumisõpetajaga
- 2) Logopeediline nõustamine
- 3) Loengud
- 4) Koosolekud
- 5) Suunav kirjandus (stendil, interneti aadressid, jne.)
- 6) Erivajadusega laste suunamine nõustamiskomisjonidesse.
- 7) Lasteaiaiga seotud probleemid (direktor).

3. KOLGA-JAANI KOOL. PÕHIKOOLI ÕPPEKAVA

3.1 Üldsätted

Kolga-Jaani Kooli põhikooli õppekava koosneb kahest osast:

- 1) Kolga-Jaani Kooli põhikooli õppekava üldosa
- 2) Kolga-Jaani Kooli põhikooli 1. - 3. kooliastme ainekavad

Kolga-Jaani Kooli põhikooli kooliastmed on:

- 1) I kooliaste 1. - 3. klass
- 2) II kooliaste 4. - 6. klass
- 3) III kooliaste 7. - 9. klass

3.2 Põhihariduse alusväärtused

Põhihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlblist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Põhikool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

Põhikool kujundab väärtushoiakuid ja –hinnanguid, mis on isikliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.

Põhikooli oluliseks peetud väärtused tulenevad „Eesti Vabariigi põhiseaduses“, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest.

Uue põlvkonna sotsialiseerumine rajaneb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühiseväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Tugeva põhiharidusega inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.

3.3 Õppe- ja kasvatusesmärgid

3.3.1 Põhikooli sihiseade

Põhikoolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilase kasvamisele loovaks, mitmekülgseks isiksuseks, kes suudab ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl, avalikus elus.

Põhikoolis on õpetuse ja kasvatus põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.

Põhikooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

Põhikool kindlustab põhiliste väärtushoiakute kujunemise. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Põhikoolis luuakse alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes on eneseteadlik ning suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.

Põhikool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks valitud haridustasemel, ka elukestvaks õppeks.

Põhikooli lõpetanud on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

Eesti kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

3.3.2 Pädevused

Kolga-Jaani Kooli õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või – valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevused jagunevad üld-, valdkonna- ja õppeainepädevusteks.

Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülesed pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös.

Üldpädevused ja nende kujundamine:

Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.

Kolga-Jaani Koolis väärtustatakse haritust ja loovust ning kujundatakse lugupidavat suhtumist kaasinimestesse ja ümbritsevasse keskkonda. Pädevust kujundatakse kooli kodukorra, arenguveestluste, ühisürituste, huvitegevuse, õppekäikude, ainevaldkonnapõhiste ja aineülesete projektide, traditsiooniliste aktuste, tervist edendavate ürituste, loomekonkurssidel osalemise, ainetundide ja igapäevaste elusituatsioonide lahendamise kaudu.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus – oskus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ning norme ja erinevate keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega; aktsepteerida inimeste erinevusi ja arvestada neid suhtlemisel.

Kolga-Jaani Koolis on positiivne üksteist arvestav keskkond, kus võimaldatakse õpilasel mitmekülgset arendamist ja arvestatakse õpilase erisustega. Meie kool toetab õpilaste osalemist kogukonna erinevates üritustes ja projektides.

Pädevust kujundatakse ainetundides, arenguveestluste käigus, ühisüritustel, huvitegevuses, õppekäikude, traditsiooniliste aktuste, tervist edendavate ürituste ja kooli kodukorra ning meeskonnatöö oskuste kujundamise kaudu võistlussituatsioonis ja igapäevastes tegevustes.

Enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; lahendada iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme.

Pädevust kujundatakse klassi ühisüritustel, huvitegevuses, karjääriõppes, ainetundides, kooli traditsioonide kaudu, aineolümpiaadidel, konkurssidel, võistlustel osalemisega, õpilasesinduses osalemise kaudu, tugiteenuste kasutamise võimaluste kaudu, projektõppes, loovtöid tehes ning tervist edendavatel üritustel.

Õpipädevus – suutlikkus organiseerida õpikeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja –strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.

Pädevust kujundatakse kogu õppeprotsessis nii koolis kui väljaspool seda, pingutust nõudvate ülesannete planeerimise, koolisiseste ja kooliväliste projektide, edasiõppe planeerimise ning vajadusel kooli tugisüsteemi kaudu, aineolümpiaadideks, konkurssideks valmistudes. Õpioskuste kujunemist toetavad korraldatavad õppekäigud ja neil kogetu analüüsimine. Kohalikust kultuuriruumist pärit kirjaniku või muusiku, ühiskonnategelase sünniaastapäevi tähistades teevad koostööd erinevate ainete õpetajad.

Suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

Pädevust kujundatakse kogu õppeprotsessis, kooli ühisüritustel, erinevatel olümpiaadidel, konkurssidel, võistlustel, läbi kõikide õppeainete korrektset õigekirja tähtsustades, kooli kodukorra järgimist väärtustades.

Kolga-Jaani Koolis koostatakse ja esitletakse aineõpetuse raames loovtöid, ainetöid, referaate, uurimistöid. 8. klassis koostavad ja esitlevad õpilased õppeaineid lõimiva loovtöö. Õpilastele on loodud võimalus tutvustada omaloomingut erinevatel koolisisestel, maakondlikel ja üleriigilistel konkurssidel.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ja meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite abil ning teha tõendus põhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.

Pädevus kujundatakse kogu õppeprotsessis, huviringide töö, kooli traditsioonide, õppekäikude ja koolituste kaudu.

Ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus luua ideid ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärgid ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; võtta arukaid riske.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad Kolga-Jaani Koolis õpilasesinduse tegevus, erinevate kooliastmete ühistegevused, 3.kooliastme loovtöö koostamine. Kolga-Jaani Kooli õpilastel on võimalus lüüa kaasa erinevates projektide ettevalmistamises ja läbiviimises. Õpilasi julgustatakse oma ideedega välja tulema, neid kriitiliselt hindama ja otsima võimalust neid ellu viima. Läbi osalemise arendatakse õpilaste oskust võtta vastutust ja leida lahendusi ka kõige keerukamates olukordades.

Pädevust kujundatakse loov- ja rühmatööde kaudu, õpilasesinduse ja huviringide tegevuse ning klassiväliste ürituste kaudu, klassijuhatajatundides.

Digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutavas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Pädevust kujundatakse loov- ja rühmatööde, kogu õppeprotsessi, tunniplaaniväliste koolituste ja loengute, ringitöö ning olümpiaadidel, konkurssidel, võistlustel osalemise kaudu.

Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.

Kooli õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:

eesti keel ja kirjandus;

võõrkeeled;

matemaatika;

loodusained;

sotsiaalsained;

kunstiained;

tehnoloogia;

kehaline kasvatus.

Ainekavades esitatakse klassiti õpitulemused kui ka õpitulemused õppeteemade läbimisel. Õpitulemused toetavad valdkonnapädevuste kujunemist.

1.-3. kooliastmes kajastavad õpitulemused õpilase head saavutust. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende kohta õpilastele tagasisidet.

I kooliastmes taotletavad pädevused

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

- 1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- 2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- 3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- 4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- 5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- 6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsaid fraase;
- 7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
- 8) käitub loodust hoidvalt;
- 9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
- 10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- 11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki; tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
- 12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
- 13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- 14) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
- 15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda ning on valmis seda tegema.

II kooliastmes taotletavad pädevused

Teise kooliastme lõpus õpilane:

- 1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- 2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealjuures paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- 3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ja kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
- 4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;

- 5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
- 6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlemissituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 7) tuleb ühes võõrkeeles toime lihtsates igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust;
- 8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- 9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- 10) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

III kooliastmes taotletavad pädevused

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

- 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamusteta ja lugupidavalt;
- 3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
- 4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmäärke ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- 5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- 6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- 7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika, ruumiline mõtlemine) ning esitusviiside (valemid, mudelid, skeemid, graafikud) kasutamist;
- 8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästvalt;
- 9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;

- 10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
- 11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- 12) suudab väljendada end loominguiliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- 13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- 13) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

3.4 Õppimise käsitlus ja õpikeskkond

Õppimise käsitlus

Kooli õppekavas käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õpilase või õpilaste rühma käitumisvõimes st selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja -hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus. Kogemusi omandades muutub õpilase käitumine eesmärgipärasemaks. Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslasti ja iseennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õpilane varasematele kogemustele. Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning edasiste õpingute käigus. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse omandamise käigus.

Kooli õppekavas mõistetakse õpetamist kui õpikeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

Kooli õppekavas mõistetakse kasvatust kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskujut, toetada õpilase loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

Õpet kavandades ja ellu viies:

- 1) arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;
- 2) arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks e- ja jõukohane, võimaldades talle aega huvitegevuseks ja puhkuseks;
- 3) õpilasele võimaldatakse mitmekesiseid kogemusi erinevates kultuurivaldkondades;
- 4) kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistöid ja seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
- 5) luuakse võimalusi õppimiseks ja toimetulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpilane, õpilane-õpetaja);

- 6) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);
- 7) kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
- 8) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilasel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades igäühe individuaalsust.

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist.

Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisest projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab kool õpet ja kujundab õpikeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitust.

Õppe- ja kasvatus rõhuasetused I kooliastmes

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatus põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppet oks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega.

Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- 1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade k itumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis k imisesse ja  ppimisesse;
- 3)  piharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud t o oskuste ja valikute tegemise oskuste arendamisele;
- 4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- 5) põhiliste suhtlemis- ja koost ooskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja v artustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- 6)  piraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

 petaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

 ppet o korralduse alus võib esimeses kooliastmes olla  ld petuslik t ooviis. Sõltuvalt õpilaste ettevalmistusest võib kasutada ka aine petuslikku t ooviisi või üld- ja aineõppe kombineeritud varianti.

Õppe ja kasvatus rõhuasetused II kooliastmes

Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmises- ja tegevusvaldkondade vastu.

Teises kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- 2) huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- 3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- 4) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

Õpetuses kasutatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes

Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- 4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisele.

Õpikeskkond

Õpikeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õpikeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

Kolga-Jaani Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilase vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus on õpilasele jõukohane.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- 1) osaleb kogu koolipere;
- 2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatusesega seotud osapoolte vahel;
- 3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- 4) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
- 5) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;
- 6) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
- 7) ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;
- 8) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii ükski kui ka koos kaaslastega;
- 9) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
- 10) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
- 11) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad koolipere jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
- 12) koolielu korraldatakse lähtuvalt rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.

Füüsilist keskkonda kujundades jälgib Kolga-Jaani Kool, et:

- 1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
- 2) õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada kohalikku raamatukogu;
- 3) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- 4) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
- 5) kasutatakse eakohast, kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info-ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja –vahendeid;
- 6) olemas on kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.

Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealjuures õues, looduses, muuseumides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes, asutustes), samuti virtuaalses õpikeskkonnas.

3.5 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja ajakasutus

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus:

- 1) õppeaasta on jaotatud 3 trimestriks, õppeaastas on kokku vähemalt 175 õppepäeva;
- 2) põhikooli lõpuklassis on trimestrites kokku vähemalt 185 õppepäeva (sh lõpueksamite toimumise periood);
- 3) koolivaheajad on vastavalt haridus- ja teadusministri kehtestatud aegadel;
- 4) tasemetööd viiakse läbi vastavalt haridus- ja teadusministri kehtestatud aegadel;
- 5) enamus õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel. 7. klassis õpetatakse bioloogiat I poolaastal 2 tundi ja II poolaastal 1 tund, geograafiat 1 tund I poolaastal ja 2 tundi II poolaastal. 9. klassis õpetatakse käsitööd ja kodundust ning tehnoloogiaõpetust I poolaastal paaristunnina, kunstiõpetust õpetatakse II poolaastal paaristunnina. 1.-3.klassis õpetatakse kunstiõpetust I poolaastal 2 tundi ja II poolaastal 1 tund, tööõpetust I poolaastal 1 tund ja II poolaastal 2 tundi.
- 6) lihtsustatud õppe korraldamisel lähtutakse käesolevas õppekavas sätestatud põhihariduse alusväärtustest, õppe- ja kasvatus eesmärkidest, õppimiskäsitusest, hindamis põhimõtetest, nõuetest õpikeskkonnale ning õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldusest, võttes arvesse põhikooli lihtsustatud riiklikus õppekavas esile toodud erisusi, lihtsustatud riikliku õppekava lisas 1 toodud õpilaste arenguvajaduste rõhuasetusi ning taotletavaid õpitulemusi.

Ainetundide jaotus klassiti määratakse Kolga-Jaani Kooli õppekava tunnijaotusplaanis.

Õppe- ja kasvatuskorralduse põhivorm on õppetund. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli õppekäiguna. Õppekäigud on planeeritud õpetaja töökavas ja kooskõlastatud teiste sama klassi aineõpetajatega. Õppekäigud toimuvad vastavalt õpetaja töökavale ja ka võimaluste õppeaasta jooksul.

Ekskursioonid toimuvad õppetöö välisel ajal (sh koolivaheajad).

Õpilaste lubatud suurim nädalakoormus põhikooli klassides on:

- 1) 1.klass – 20 õppetundi;
- 2) 2.klass – 23 õppetundi;
- 3) 3.klass – 25 õppetundi;
- 4) 4.klass – 25 õppetundi;
- 5) 5.klass – 28 õppetundi;
- 6) 6.klass – 30 õppetundi;
- 7) 7.klass – 30 õppetundi;
- 8) 8.klass – 32 õppetundi;
- 9) 9.klass – 32 õppetundi.

Mittestatsionaarses õppes tagab kool õpilasele koormuse vähemalt 24 õppetundi õppeveerandi iga nädala kohta, vajadusel sätestatakse õpilase koormus individuaalse õppekavaga.

Kohustuslike õppeainete hulka mittestatsionaarses õppes ei kuulu kehaline kasvatus, tööõpetus, käsitöö ja kodundus ning tehnoloogiaõpetus, koolikohustusliku õpilase puhul lapsevanema taotluse alusel võib loobuda B-võõrkeele õppes.

Alates 4. klassist õpetatakse õpperühmades käsitööd-kodundust/tehnoloogiaõpetust, õpperühmade moodustamise aluseks on õpilaste soovid ja huvid. Vähemalt 10% õppeks vahetavad õpilased õpperühmad nii, et tehnoloogiaõpetuse asemel on kodundus ning käsitöö ja kodunduse asemel tehnoloogiaõpetus.

Lähtudes õpilaste arvust võib liita ainetundide läbiviimiseks erinevates klassides õpilasi eeldusel, et 1.-3. kooliastmes ei ole rühm suurem kui 16 õpilast.

3.5.1 Tunniarvutuspalaan õppeainete ja klassiti ning valikainete loendid

I - III kooliastme tunniarvutuspalaan õppeainete ja klasside kaupa

	1.	2.	3.	I ka	4.	5.	6.	II ka	7.	8.	9.	III ka
KOHUSTUSLIKUD ÕPPEAINED												
eesti keel	7	6	6	19	5	4	3	12	2	2	2	6
kirjandus						2	2	4	2	2	2	6
inglise keel (A)			3	3	3	3	3	9	3	3	3	9
vene keel (B)							3	3	3	3	3	9
matemaatika	3	4	4	11	4	4	5	13	5	4	5	14
loodusõpetus	2	2	1	5	2	2	3	7	2			2
geograafia									1,5	2	2	5,5
bioloogia									1,5	2	2	5,5
keemia										2	2	4
füüsika										2	2	4

ajalugu						2	2	4	2	2	2	6
inimeseõpetus		1	1	2		1	1	2	1	1		2
ühiskonnaõpetus							1	1			2	2
muusika	2	2	2	6	3	2	1	6	1	1	1	3
kunst	1,5	1,5	1,5	4,5	1	1	1	3	1	1	1	3
tööõpetus	1,5	1,5	1,5	4,5								
käsitöö ja kodundus; tehnoloogiaõpetus					2	2	2	6	2	2	1	5
kehaline kasvatus	3	3	3	9	3	3	2	8	2	2	2	6
KOOLI VALIKAINED												
funktsionaalne lugemisoskus		1	1									
I read English					1	1						
karjääriõpetus									1			
informaatika		1	1		1	1	1			1		
NÄDALA KOORMUS	20	23	25		25	28	30		30	32	32	

Lihtsustatud õppe tunniarvustamine

	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl
ÕPPEAINED									
eesti keel	7	9	8	8	7	6	6	6	6
inglise keel					2	2	2	2	2
matemaatika	5	5	5	5	5	5	4	5	5

loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4
ajalugu						1	2	2	1
inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1
muusikaõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
tööõpetus	2	2	2	2	4	4	4	5	7
kehaline kasvatus	2	3	3	2	2	2	2	2	2
VALIKAINED			2	2	2	2	2	2	2
NÄDALA KOORMUS	20	23	25	25	28	30	30	32	32

Lihtsustatud õppel õppiva õpilase valikainete valikul arvestatakse igal õppeaastal õpilase eripäraga, individuaalsete oskuste ja huvidega. Valitud valikained kajastatakse õpilase individuaalsel õppekaval.

3.5.2 Kohustuslikud ja valikõppeained

Kolga-Jaani Kooli õppekava II osas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad:

eesti keel ja kirjandus	eesti keel, kirjandus
võõrkeeled	A-võõrkeel, B-võõrkeel
matemaatika	matemaatika
loodusained	loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia
sotsiaalsained	inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus
kunstiained	muusika, kunst
tehnoloogia	tööõpetus, käsitöö, kodundus, tehnoloogiaõpetus
kehaline kasvatus	kehaline kasvatus

Kolga-Jaani Koolis õpitakse ja õpetatakse A-võõrkeelena inglise keelt ja B-võõrkeelena vene keelt.

Kolga-Jaani Kooli õppekava II osas on esitatud järgmised I - III kooliastme valikainete ainekavad:

funktsionaalne lugemisoskus	2.-3. klass
I read English	4.-5. klass
informaatika	2.,3., 4., 5., 6., 8. klass
karjääriõpetus	7. klass

3.5.3 Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht

Liikluskasvatus on kooli õppe- ja kasvatustegevuse kohustuslik osa, mille käigus õpilased omandavad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks.

Põhikooli I astmes on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast;

Põhikooli II ja III astmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine;

Liikluskasvatuse teemasid käsitletakse lõimitult ainetundides, mis määratletakse õpetaja töökavas ning erinevaid liiklusolukordi analüüsitakse klassijuhatajatundides.

Liikluskasvatust koordineerib kooli direktor tehes koostööd klassi- ja aineõpetajatega, tegevused kavandatakse kooli üldtööplaanis.

Jalgratta juhiloa taotlemiseks vajalikud teadmised ja oskused omandavad soovijad tunnivälisel ajal huviringis.

3.5.4 Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) õpikeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
- 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlemised, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid ja

ülekoollisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;

3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;

4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös (ka uurimuslikus töös) – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda töö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;

5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust, osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid, karjääriõpetus toimub kõigis õppeainetes lõimitult ainetundide tegevuste ning kooliürituste ja õppekäikude kaudu, kool organiseerib 9. klassi õpilastele viimase õppeaasta teisel poolel individuaalse karjäärinõustamise;

Keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, õpetajate koostöös organiseeritakse kooliastmete kaupa vähemalt kord aastas keskkonnateadlikkust tõstev õppekäik koos õppeprogrammis osalemisega kas mõnda looduskeskusesse, botaanikaaeda, looduse õpperajale või kaitsealale;

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena, toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele, õpetajad kavandvad tegevusi ning valivad meetodikat lähtuvalt eesmärgist arendada õpilastes ettevõtlikku eluhoiakut, kooli õpilasesindus on kaasatud kogukonnas toimuvatesse tegevustesse;

Kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest, kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis, laulu- ja tantsupeokultuuri väärtustamiseks tegutseb koolis laulukoor ning toimub pilliõpe;

Teabekeskkond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud eetika järgi;

Tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;

Tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele, terviseedenduse tegevust koordineerib meeskond, kuhu kuuluvad juhtkonna, õpetajate ja õpilaste esindajad;

Väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajadusel oma võimaluste piires.

3.5.5 Lõimingu põhimõtted ning III kooliastme loovtöö korraldamise põhimõtted

- 1) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandab kool õppekava arenduse ning õpetaja õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.
- 2) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuastetuste, õppeülesannete ning –viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldatakse Kolga-Jaani Koolis õpet ja kujundatakse õpikeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke, määratledes erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõisteid.
- 3) 8. klassis korraldab kool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks võib olla uurimus, projekt, kunsttöö vms. Loovtööd tehakse tavaliselt individuaalselt, erandjuhul ka kollektiivselt. Loovtööde teemad ja juhendajad kinnitatakse iga õppeaasta I trimestri lõpus direktori käskkirjaga.
- 4) Loovtöö juhendajaks on üldjuhul aine- või valikaine õpetaja, kuid juhendajaks võib olla ka valitud loovtöö teemat valdav spetsialist. Kui loovtöö teema eeldab ainetevahelist lõimingut, siis võib õpilasel olla ka kaks juhendajat.
- 5) Juhendaja(d) ja õpilane(-sed) koostavad ajakava, mis kindlustab loovtöö õigeaegse valmimise.
- 6) Loovtöö juhendajal on suunav ja abistav roll. Juhendaja aitab õpilast töö eesmärgistamisel ja tegevusplaani koostamisel, soovib vajadusel kirjandust ja annab suuniseid info leidmisel, jälgib töö vastavust sisuliste ja vormistamise nõuetele, jälgib ajakava täitmist, nõustab õpilast esitluse edukaks läbiviimiseks ja esitlemise vormi valikul, täpsustab rühmatöös liikmete tööpanuse.
- 7) Loovtöö minimaalne ajaline maht õpilase jaoks võiks olla 15 tundi, mis sisaldab nii juhendamisele kulunud tunde kui ka iseseisvat tööd.
- 8) Loovtöö lõppeb töö kaitsmisega, milleks on avalik esitus. Kaitsmisele pääsemiseks tuleb õpilasel (-tel) hiljemalt üks nädal enne kaitsmist esitada valminud loovtöö.
- 9) Loovtöö kaitsmine toimub vähemalt kolmeliikmelisele hindamiskomisjonile, mille liikmed kinnitab direktor. Üldjuhul koosneb komisjon loovtöö valdkonnaga seotud aineõpetajatest.
- 10) Loovtöö kaitsmisel valmistab õpilane(-sed) ette esitluse, mis koosneb järgmistest osadest: sissejuhatus, töö sisu ja kokkuvõte. Kollektiivse töö puhul osalevad kaitsmisel kõik õpilased.
- 11) Loovtööd hinnatakse mitmeeristavalt.
- 12) Loovtöö hindamisel arvestatakse järgmisi komponente:

- loovtöö vastavus teemale, püstitatud eesmärkide saavutamine;
- vormistus (teostus, korrektsus, struktuur);
- kaitsmine: esitluse ülesehitus, sisukus, küsimustele vastamine.

13) Loovtöö tulemus tehakse õpilasele(-tele) teatavaks hiljemalt järgmisel koolipäeval.

14) Kui loovtöö ja selle kaitsmine hinnatakse tulemusega mitteamvestatud (MA), siis korraldatakse korduskaitsmine.

15) Tähtjaks esitamata töö korral on õpilasel(-tel) kohustus esitada töö hiljemalt järgneva õppeaasta esimesel trimestril.

16) Loovtöö loetakse sooritatuks, kui õpilane esineb III kooliastmes mistahes aine olümpiaadil või konkursil, kus sisaldub ühe osana tema loovtöö.

17) Loovtöö nimetus kantakse põhikooli lõputunnistusele.

18) Loovtöö koostamise, hindamise ja kaitsmise kord on sätestatud dokumendis „Kolga-Jaani Kooli loovtööde koostamise juhend ja kaitsmise kord“.

3.6 Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

Kolga-Jaani Koolis lähtutakse ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamisel eelkõige kooli traditsioonidest ja põhieesmärkidest, kuid ollakse avatud ka kõigele uuele.

Projekte võivad algatada ka kooli õpilasesindus ja kooli hoolekogu.

Ülekoolilistes projektides (matkad, suusapäevad, tähtpäevad jne) ja koolidevahelistes projektides osalemisel soovib kool keskenduda õpilaste väärtuspädevuste, sotsiaalsete pädevuste, õpipädevuste, suhtluspädevuste ja ettevõtlikkuspädevuste arendamisele.

Traditsioonilised koolidevahelised projektid on:

- 1) koostöö Leie Põhikooliga;
- 2) maakonna spordivõistlused;
- 3) maakonna õpioskuste ja ainete olümpiaadid;
- 4) maakonna ja üleriigilised konkursid;
- 5) erinevad rahvusvahelised projektid.

Kool toetab igati projektides, olümpiaadidel, konkurssidel jm õpilase enesearendamise ja kooli esindamisega seotud tegevust, osutab igakülgselt kaasabi vastavalt võimalustele ja vajadustele.

3.7 Tunnivälise töö põhimõtted ja eesmärgid

Eesmärgid:

- 1) toetada õppe- ja kasvatustöö eesmärkide saavutamist huvialaringide töö ja tunnivälise tegevuse kaudu;
- 2) Kolga-Jaani Kooli tunnivälise tegevuse eesmärgiks on õpilaste mitmekülgne vaba aja sisustamine, omaalgatuste toetamine;
- 3) õpilaste silmaringi laiendamine;
- 4) eneseväljendusoskuse arendamine;
- 5) meeskonnatöö oskuste kujundamine, kohuse- ja vastutustunde kasvatamine.

Huvitegevuse põhimõtted:

- 1) suunata õpilasi erinevatesse huvialaringidesse;
- 2) võimaldada Kolga-Jaani Kooli õpilastel tegevust õppetööst vabal ajal koolis või väljaspool kooli;
- 3) põhineb koolinoorte vabal tahtel;
- 4) informatsiooni levitamine, huvi äratamine, õpilaste poolt algatatud ettepanekute elluviimine.

Kooli huvitegevus koosneb järgnevatest osadest:

- 1) huvialaringid
- 2) õpilasesindus
- 3) kooli traditsioonid

Tunnivälise töö sisu

- 1) Ringitöö eesmärgiks on muusikalise, tantsulise, kehalise, keelealase, käelise, arvutialaste oskuste ja teadmiste arendamine. Emotsionaalsuse, eneseväljendusoskuse ja esinemisjulguse arendamine.
- 2) Ainepäevade eesmärgiks on huvi äratamine aine vastu, parimate ainetundjate väljaselgitamine, tublimate ergutamine ja tunnustamine.
- 3) Traditsiooniliste ürituste eesmärgiks on säilitada ja juurutada kooli traditsioone.
- 4) Läbi huvitegevuse arendatakse, kasvatatakse ja võimaldatakse õpilasele uusi kogemusi, emotsionaalseid elamusi, meeskonnatöö oskusi, suhtlemisoskust, vigadest õppimist, järelduste tegemist, aktiivset eluhoiakut, vastutustunnet, iseseisvat mõtlemist, esinemise ja tegutsemise julgust.

Õpilasesinduse töö

- 1) Kolga-Jaani Kooli õpilasesindus on kooli õpilasi ühendav ja esindav organ, mille põhiülesandeks on esindada õpilaste huve, vajadusi, arvamusi nii koolis kui ka väljaspool kooli, kaitsta õpilaste õigusi, väärtustada ja jätkata kooli traditsioone ning algatada ja korraldada nii uusi kui vanu üritusi, teha koostööd valla noorte- ja hallatavate asutustega.
- 2) Õpilasesinduse tööd sätestab direktori poolt kinnitatud õpilasesinduse põhimäärus.
- 3) Õpilasesindusse kuuluvad klasside poolt valitud esindajad. Õpilasesinduse tööd koordineerib kooli huvijuht.

Huvialaringid

- 1) Kolga-Jaani Kooli huvialaringide töö põhieesmärgiks on aidata kaasa õpilaste mitmekülgsel arengule. Samuti on huvialaringide ülesandeks sisustada õpilaste vaba aega ja pakkuda enesetäiendamise võimalusi.
- 2) Ringid jaotuvad: muusikaringid, tantsuringid, liikumis- ja spordiringid, kunsti- ja meisterdamisingid, aineringid; üldharivad ja meelelahutuslikud ringid.
- 3) Huvialaringid täiendavad klassiväliseid töid. Ringi tegevuse väljundiks on esindada kooli erinevatel võistlustel, kontsertidel jne.

3.8 Õpilaste arengu ja õppimise toetamine

3.8.1 Õpilase arengu jälgimine ja toetamine

- 1) Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut kooli ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse koolis välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Koolis tagatakse õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendav pedagoogiline juhendamine väljaspool õppetunde või õpiabitundides.
- 2) Kool nõustab vajadusel õpilase vanemat õpilase arengu toetamisel ja kodus õppimise küsimustes. Koolis võimaldatakse nõustavaid vestlusi õpilastele ja nende vanematele vastavalt vajadusele klassijuhataja, aineõpetaja, direktoriga või tugispetsialistidega. Vajadusel kaasatakse spetsialiste omavalitsusest. Lisaks toimuvad vähemalt kord õppeaastas klassijuhataja arenguvestlused õpilase ja lapsevanemaga.
- 3) Õpilase toetamise eesmärgil toimuvad koolis arenguvestlused õpilaste ja lapsevanematega, ainealased konsultatsioonid, nõustamine karjääri planeerimisel ja kutsevalikul, pikapäevarühm, erineva suunitlusega huviringid.
- 4) Direktori käskkirjaga määratakse HEV-koordinaator, kelle ülesanne on koordineerida tugisüsteemide tööd koolis, tagada selle süsteemsus ja järjepidevus. HEV-koordinaatori ülesanneteks on juhtida arutelusid õpetajatega (mida ja kuidas teha teisiti, mis osas vajab konkreetne laps abi), nõustada õpetajaid; nõustada abi vajavat last ja tema vanemaid, kontrollida kokkulepitud meetmete tõhusust, vajadusel suunata abi vajav õpilane väljaspool kooli olevatesse tugiorganisatsioonidesse.

3.8.2 Õpilase hindamine

Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut - anda tagasisidet õpilase arengu kohta, innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima, suunata õpilase enesehinnangu kujunemist ja suunata õpilast edasise haridustee valikul;
- 2) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- 3) anda alus õpilase järgmisesse klassi üleviimiseks ning põhikooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Hindamise alused

- 1) Teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse riikliku õppekavaga esitatud nõudmistest teadmistele ja oskustele.
- 2) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja viise. Hindamine on õppimise ja õpetamise lahutamatu osa.
- 3) Käitumise ja hoolsuse hindamisel lähtutakse kooli kodukorra nõuetest.
- 4) Teadmiste ja oskuste ning käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtted, tingimused ja kord on osa kooli õppekavast.
- 5) Hindamisest teavitamise kord on sätestatud kooli kodukorras.
- 6) Individuaalse õppekava puhul arvestatakse õpilase hindamisel individuaalses õppekavas sätestatud erisusi.

Teadmiste ja oskuste hindamise eesmärk

- 1) Anda tagasisidet õpilase õpiedukusest ja toetada õpilase arengut.
- 2) Suunata õpilase enesehinnangu kujunemist ning toetada teda edasise haridustee valikul.
- 3) Innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima.
- 4) Suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel.

Käitumise ja hoolsuse hindamise eesmärk

- 1) Suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täitma kooli kodukorra nõudeid.
- 2) Motiveerida õpilast hoolikalt täitma õppeülesandeid.

Teadmiste ja oskuste hindamine

- 1) Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust õppekavas esitatud nõuetele.
- 2) Trimestri algul teeb õppeaine õpetaja õpilastele teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise aja ja vormi.
- 3) Trimestri õpitulemuste omandamist kontrollivate arvestuslike tööde (kontrolltööde jne) aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega.
- 4) Tasemetööd viiakse koolis läbi vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele.
- 5) III kooliastme jooksul õpilased koostavad ja kaitsevad loovtöö.
- 6) Loovtöö teema kantakse põhikooli lõputunnistusele.
- 7) Õpilase teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse sõnalist hinnangut, hindeid viiepallisüsteemis ja mitmeeristavat hindamist.
- 8) 1. klassis hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi sõnaliselt (e-Koolis tähis S).

9) Sõnaline hinnang:

- aitab mõista edusamme, puudu jääke, ergutab õpilasi paremini õppima;
- arvestab õpilase individuaalseid iseärasusi, püüdlusi ja suhtumist õppetöösse, kaaslastesse, endasse;
- antakse õpilasele kohe õppeprotsessi käigus, kui õpilane on ülesande lõpetanud;
- võimaldab õpilasel ka endal õppeprotsessi hinnata;
- antakse igapäevaselt õpilase päeviku, vihiku, e-Kooli jne kaudu;
- kantakse iga trimestri lõpul kirjalikult klassitunnistusele.

- 10) Hindega «5» («väga hea») hinnatakse suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «5», kui õpilane on saanud 90 – 100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- 11) Hindega «4» («hea») hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «4», kui õpilane on saanud 75 – 89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- 12) Hindega «3» («rahuldav») hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «3», kui õpilane on saanud 50 – 74% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- 13) Hindega «2» («puudulik») hinnatakse õpitulemust, kui see on osaliselt õppekava nõuetele vastav, esineb olulisi puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «2», kui õpilane on saanud 20 – 49% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- 14) Hindega «1» («nõrk») hinnatakse õpitulemust, kui see ei vasta õppekava nõuetele. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «1», kui õpilane on saanud 0 – 19% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- 15) Objektiivsemaks hindamiseks võib kasutada hinde järel „+“ või „-“, märki.
- 16) Trimestri- ja aastahinde väljapanekul „+“ või „-“, märki ei kasutata.
- 17) Hindega «0» («sooritamata») märgitakse eKoolis õpilase puudumise tõttu esitamata või vabastuse tõttu (kehaline kasvatus) sooritamata arvestuslik töö. Õpetaja on kohustatud tegema eKoolis õpilasele vastavasisulise selgitava märkuse.
- 18) Mitmeeristavat hindamist «MA» «mittearvestatud», «A» «arvestatud» kasutatakse 2.-8. klassis kõikides valikainetes ja järgmistes õppeainetes: kehaline kasvatus, muusikaõpetus, kunstidõpetus, tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja inimeseõpetus (2.-7. klass).
- 19) «A» «arvestatud» - õpilane on saavutanud tema õppe aluseks oleva õppekavaga seatud õpitulemused ja arengu eesmärgid.
- 20) «MA» «mittearvestatud» - õpilane ei ole täitnud tema õppele seatud eesmäärke ega omandanud taotletavaid õpitulemusi piisaval tasemel.

- 21) Hindamisel lisab õpetaja eKooli lühikese kirjelduse saavutatud ja saavutamata õpitulemuste selgituseks.
- 22) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine õpilase poolt, võib vastavat suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga «1» («nõrk») või «MA».
- 23) Kehalisest kasvatuses vabastatud õpilasele annab õpetaja olenevalt olukorrast eraldi ülesande (selleks võib olla ka kirjalik töö), mille eest on võimalik õpilast hinnata.
- 24) Õpilase koolist lahkumisel teisendatakse sõnalise ja mitteeristava hindamise tulemused viiepallisüsteemi võttes aluseks saavutatud õpitulemused.

Hindamise vormid

- 1) Õpitulemuste kontrollivahendid on suulised vastused (esitused), kirjalikud ja praktilised tööd või tegevused.
- 2) Suulised vastused (esitused) toimuvad pidevalt, arvestades aine või teema iseloomu.
- 3) Tunnikontroll:
 - hõlmab 1 - 2 ainetunni materjali;
 - võib korraldada ette teatamata;
 - kestab kuni 20 minutit;
 - trimestri jooksul tehtavate tunnikontrollide arv ei ole piiratud;
 - mitu tunnikontrolli hinnet võib moodustada ühe koondhinde, mille kohta on ka märke õpetaja töökavas.
- 4) Kontrolltöö:
 - materjal hõlmab ühe tervikliku (ulatuslikuma) teema või aineosa;
 - toimumisajad fikseerib aineõpetaja töökavas ja teavitab õpilasi trimestri alguses toimuvatest kontrolltöödest;
 - koostamisel on õpetaja arvestanud, et selle tegemiseks kulub õpilasel maksimaalselt 45 minutit;
 - hindamisel on igal kontrolltööl oma kindel hindamisskaala, mida tutvustab õpilastele enne töö algust;
 - lubatud arv ühes õppepäevas on 1 ning ühes nädalas kuni 3, kooskõlastatult teiste aineõpetajatega (eKooli tabelis);
 - läbiviimist ei planeerita esmaspäevale ja reedele, samuti õppepäeva esimesele ning viimasele õppetunnile, välja arvatud juhul, kui õppeaine on tunniplaanis esmaspäeval ja reedel või ainult ühel neist päevadest või esimese või viimase tunnina; väheste nädalatundidega õppeainetes on lubatud kontrolltöid teha ka esmaspäeviti ja pühadejärgsetel päevadel;
 - hinde teatab õpetaja õpilasele hiljemalt viie õppepäeva jooksul;
 - sooritustulemus on õpilasele avalik ning tal on õigus hinnatud tööga tutvuda.
- 5) Referaadi ja teiste kirjalike tööde mahu ning esitamise tähtaja annab aineõpetaja.
- 6) Praktiliste tööde ja tegevuste juhendi ning esitamise või sooritamise tähtaja annab aineõpetaja.

- 7) Õpetaja planeerib trimestri viimase kontrolltöö, praktilise töö, praktilise tegevuse arvestusega, et õpilasel jääb võimalus ka järelevastamiseks. 1. - 2. trimestri viimasel nädalal toimunud kontrolltöö hinde kannab õpetaja järgmisesse trimestrisse.

Kujundav hindamine

- 1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.
- 2) Õppetunni või muu õppetegevuse vältel saab õpilane õpetajalt, kaaslastelt või enesehinnangu abil enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade), ent ka käitumise, hoiakute ning väärtushinnangute kohta.
- 3) Õpilane kaasatakse hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ning tõsta õpimotivatsiooni.
- 4) Koolipere annab õpilasele igapäevaste tegevuste ja sündmuste vältel tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtustega ning heade tavadega vastavalt nende raskusastmele asjakohaste, proportsionaalsete mõjutusmeetmetega.
- 5) Arenguveestlusel analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripärast ja õpilase, vanema või kooli poolt oluliseks peetavast (näiteks käitumine ja emotsionaalne seisund, hoiakud ja väärtushinnangud, motivatsioon, huvid, teadmised ja oskused). Arenguveestlus võimaldab anda tagasisidet õppekava üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide, läbivate teemade eesmärkide, ainevaldkondlike eesmärkide ja ainealaste õpitulemuste kohta. Arenguveestlusel seatakse uued eesmärgid õppimisele ja õpetamisele. Arenguveestluse oluline osa on õpilase enesehindamine.
- 6) Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta. Õpimapp sobib arenguveestluse alusmaterjaliks.

Järelevastamine või järeltööde sooritamine

- 1) Kui arvestuslikku suulist vastust, kirjalikku või praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga «2» («puudulik»), hindegaga «1» («nõrk»), tulemusega «MA» või on töö jäänud sooritamata (töö on esitamata mõjuval põhjusel), antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.
- 2) Järelevastamine toimub õpetaja määratud korras.
- 3) Kõrvalise abi kasutamise või mahakirjutamise tõttu saadud puudulikku hinnet ei ole võimalik üldjuhul järele vastata.
- 4) Õpetajate järelevastamiste ja konsultatsioonide ajad on õpilastele kättesaadavad nii koolimajas infostendil kui ka kooli koduleheküljel.
- 5) Järelevastamist ja järeltööd hinnatakse viiepallisüsteemis või mitmeeristava hindamisega.
- 6) Üht arvestuslikku tööd saab järele vastata vaid üks kord kuni 5 õppepäeva jooksul pärast töö tulemuste teadasaamist õpetajaga kokkulepitud ajal. Õpetajal on õigus määrata järeltööks ühine aeg kogu klassile, mil õpilased on vabad teistest ainetundidest. Muud asjaolud (huviring, treening, võistlus, ekskursioon jmt) ei vabanda õpilase puudumist või keeldumist järeltööst.
- 7) „0“-ga eKoolis märgitud arvestuslik tegemata töö muudetakse hindeks «1» («nõrk») või «MA» kui õpilane ei ole tööd kooli naasmisel 5 õppepäeva jooksul järele teinud. Juhul, kui õpilane on olnud pikemalt haige või esindanud kooli, siis võimaldatakse õpilasele järelevastamiseks rohkem aega.
- 8) Erandjuhul (näit pikaajalisest haigusest tingitud mahajäämus) võib lubada õpetaja teise järelevastamise või anda võimaluse kokkuvõtvaiks tööks. Teiseks järeltööks küsib õpilane luba aineõpetajalt.
- 9) Vähemalt rahuldava järelevastamise tulemus kantakse eKooli ning kajastub tärniga märgistatud hindena.

Kokkuvõttev hindamine

- 1) Kokkuvõttev hinne on õppeaine trimestri- ja aastahinne. Kui õpilane jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse õppeaine aastahinne välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.
- 2) Trimestrihinne pannakse välja trimestri lõpul antud trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel enne õppeperioodi lõppu.
- 3) Trimestri- ja aastahindele lisab õpetaja selgituse saavutatud ja saavutamata jäänud õpitulemuste kohta.
- 4) Õpilasele, kelle trimestrihinne on «puudulik», «nõrk», «MA» või kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, määratakse selles õppeaines individuaalne järelevastamise kava või määratakse mõni muu tugisüsteem (logopeediline abi, õpiabi, pikapäevarühm jne), et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.
- 5) Kui õppeaine trimestrihinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse aastahinde väljapanekul antud trimestri vältel omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «nõrk» või «MA».
- 6) Kui õpilane on hindamata pikaajalise haiguse tõttu, siis hinnatakse õpilast kokkuvõtvalt trimestrihinnete alusel.
- 7) Aastahinded 9. klassi õpilastele pannakse välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

- 8) Eriolukorras (õppimine välismaal, ületulek teisest koolist, pikaajaline haigus vms) määratakse õpilasele individuaalne õppekava ja tähtaeg selle täitmiseks.
- 9) Ühe õppeaine „mitterahuldav“ trimestrihinne ei muuda trimestri kokkuvõtvat hoolsuse hinnet automaatselt „mitterahuldavaks“, aga hoolsuse hinne ei ole sellisel juhul kõrgem kui „rahuldav“.

Käitumise ja hoolsuse hindamine

- 1) Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine.
- 2) Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetes: kohusetundlikkus, töökus, iseseisvus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.
- 3) Käitumise ja hoolsuse hindamisel võetakse arvesse kooli õppekavas kooliastmele seatud pädevusi. Hindamise eesmärk on väärtustada viisakust ja hoolivat ning lugupidavat suhtumist teistesse inimestesse. Hindamisega on võimalik mõjutada kujunevaid hoiakuid ja arusaamu.
- 4) Õpilase käitumist ja hoolsust hinnatakse trimestrite kaupa. Sellest antakse kirjalikku tagasisidet õpilasele ja vanemale eKooli kaudu. Õpilase käitumist ja hoolsust hindavad tema aineõpetajad vastava õppeaine eKooli päevikus. Klassijuhataja arvestab õpilasele kokkuvõtva käitumise ja hoolsuse hinde panekul aineõpetajate hinnanguid ning õpilase käitumist ja õppetegevusse suhtumist kogu õppeperioodi vältel.
- 5) Õpilast ja tema vanemat teavitab kool vajadusel õpilase käitumisest ja hoolsusest elektroonilise õppeinfosüsteemi (edaspidi eKooli) vahendusel. Kui õpilasel ja tema vanemal ei ole võimalik saada teavet käitumisest/hoolsusest eKooli vahendusel, siis saavad nad koolile esitada vastava teabenõude. Väljavõtte saadetakse vanemale õpilase kaudu, kui õpilane on vähemalt 10aastane. Noorema õpilase vanemale saadetakse väljavõtte postiga, kui vanemaga ei ole kokku lepitud teisiti.
- 6) Käitumist hinnatakse hinnetega „eeskujulik“, „hea“, „rahuldav“ ja „mitterahuldav“.
- 7) Käitumishindega „**eeskujulik**“ hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt, kelle käitumises ja hoiakutes väljenduvad koolis kokku lepitud väärtused, kes teab/mõistab oma õigusi ning teiste õigusi ja kes täidab oma kohustusi eeskujulikult, kes vastutab oma tegude eest ja peab kinni kokkulepetest, kes väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi.
- 8) Käitumishindega „**hea**“ hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kes püüab oma käitumises järgida koolis kokku lepitud väärtusi, kes püüab täita kooli kodukorra nõudeid hästi ning kes eksimuste korral parandab oma käitumist, kes teab/mõistab oma õigusi ning teiste õigusi ja kes tuleb oma kohustuste täitmisega toime, kes vastutab oma tegude eest ja peab kinni kokkulepetest, kes väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi.
- 9) Käitumishindega „**rahuldav**“ hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi, kellel esineb kohati ebaõpilaslikku käitumist ja kes seetõttu vajab korduvalt meeldetuletusi ning pedagoogilist juhendamist positiivsete käitumisharjumuste kujunemisel ning kooli väärtuste järgimisel (aluseks märkused eKoolis), kes üldjuhul tuleb toime oma

kohustuste täitmisega, kuid kellel esinevad puudujäägid koolikohustuse täitmisega, kes vastutab oma tegude eest ja püüab kinni pidada kokkulepetest, kes väärtustab ja püüab järgida tervislikku eluviisi.

- 10) Käitumishindena „**mitterahuldav**” hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid, ei allu õpetajate nõudmistele ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning eirab teadlikult koolis kokkulepitud väärtusi, kes on sooritanud õigusvastase teo (nt Tubakaseaduse rikkumine, alkoholi tarbimine, varavastased teod, vägivaldne käitumine; aluseks märkused eKoolis, selgituskiri), kes ei täida koolikohustust, on käitunud ebakõlbeliselt ja kahjustanud kooli mainet, on oma tegevusega teadlikult seadnud ohtu enda ja/või teiste heaolu ning tervise. Mitterahuldav käitumishinne peab olema kirjalikult põhjendatud eKoolis ja klassitunnistusel.
- 11) Õpilase käitumishinne, kellele on trimestri jooksul mõjutusvahendina antud välja direktori käskkiri, ei saa olla kõrgem kui „rahuldav“.
- 12) Hoolsust hinnatakse hinnetega „eeskujulik”, „hea”, „rahuldav” ja „mitterahuldav”.
- 13) Hoolsushindena „**eeskujulik**” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetes alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt, on õppeülesannete täitmisel töökas, iseseisev ja järjekindel, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni, kellel on õppevahendid kaasas ja nõuetekohaselt hoitud.
- 14) Hoolsushindena „**hea**” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetes kohusetundlikult, on töökas, iseseisev ja üldjuhul järjekindel õppeülesannete täitmisel, hoolikas ning õpib võimetekohaselt, kellel on õppevahendid üldjuhul kaasas ja nõuetekohaselt hoitud.
- 15) Hoolsushindena „**rahuldav**” hinnatakse õpilast, kes täidab oma õppeülesandeid, kuid ei ole piisavalt töökas ja järjekindel õppeülesannete täitmisel ega õpi oma tegelike võimete kohaselt, kellel on õppevahendid enamasti kaasas ja nõuetekohaselt hoitud.
- 16) Hoolsushindena „**mitterahuldav**” hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppeülesannetes lohakalt ja vastutustundetult, kellel puuduvad õppevahendid või ei ole need nõuetekohaselt hoitud.

Hinde ja hinnangu vaidlustamine

- 1) Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadaasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendusega.
- 2) Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest nimetatud taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse langetamisest.

Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmise

- 1) Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse.
- 2) Täiendavale õppetööle jätmise otsustab kooli õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu.
- 3) Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles on õpilast kokkuvõtvalt hinnatud hindena „puudulik“ või „nõrk“.

- 4) Õppenõukogu võib põhjendatud otsusega erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines pandud välja aastahinne «puudulik» või «nõrk», täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsuse tegemisel õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses kajastatakse kaalutlused, millest tulenevalt on leitud, et õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks on otstarbekas jätta õpilane klassikursust kordama.
- 5) Klassikursust ei jäeta kordama lihtsustatud riikliku õppekava järgi õppivaid õpilasi.

Õpilase järgmisesse klassi üleviimine

- 1) Õpilase järgmisse klassi üleviimise otsustab õppenõukogu.
- 2) Õpilane, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, viiakse järgmisse klassi üle enne õppeperioodi lõppu. Õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmisse klassi üle hiljemalt 30. augustiks. Nimetatud tähtaegu ei kohaldata õpilase puhul, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ettenähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajas.

3.9 Õpilaste ja lastevanemate teavitamine

- 1) Õpilasel ja vanemal on õigus saada koolist teavet ja selgitusi koolikorralduse ning õpilaste õiguste ja kohustuste kohta.
- 2) Kooli kodulehe, eKooli, õpilaspäeviku ja klassijuhataja abiga tagatakse õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavus õppe- ja kasvatustöö korralduse kohta ning juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes.
- 3) Kool avalikustab kooli vastuvõtutingimused ja korra ning kooli üle haldusjärelevalvet teostavate asutuste kontaktandmed oma veebilehel.
- 4) Trimestrite jooksul läbivatest peamistest teemadest, vajalikest õppevahenditest, hindamise korraldusest ja planeeritavatest üritustest teavitatakse õpilast trimestri algul läbi eKooli.
- 5) Kool korraldab õpilaste teavitamise edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilaste karjääriteenuste (karjääriõpe, -info, nõustamine) kättesaadavuse.

3.10 Karjääriteenuste korraldus

Karjääri planeerimine on kavandatud kõigi õppeainete üleselt ning läbib lõiminguna kõiki õppeaineid ja kooliastmeid, huvitegevust ja klassijuhatajatööd. Pearõhk on kolmandas kooliastmes. Karjäärinõustamise osas tehakse koostööd SA Innove ja Eesti Töötukassaga. Kõik õpilased läbivad isiksuse omaduste testi. Testi tulemuste kohta annab nõustaja individuaalset tagasisidet, mis hõlmab ka kutsevalikualaseid soovitusi koos edasiõppimist sisaldava infoga.

7. klassile toimub 1 kord nädalas karjääriõpetuse tund, milles õpilane õpib analüüsima enda tugevusi ja nõrkusi ning oskust valida endale sobiv elukutse.

3.11 Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorraldus

- 1) Hariduslike erivajadustega on õpilane, kelle eriline andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas või taotletavates õpitulemustes.
- 2) Kool lähtub õppe korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest. Tulenevalt õpilase individuaalsest vajadusest tagatakse õpilasele võimetekohane õpe ja vajalik tugi õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös.
- 3) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks on loodud koolis tugisüsteem. Kooli tugisüsteemi moodustavad õpetajad ja tugispetsialistid. Koolis on tagatud logopeedi, eripedagoogi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus. Tugisüsteemi juhib ja koordineerib HEV-koordinaator koostöös kooli juhtkonnaga.
- 4) Sõltuvalt õpilase hariduslikust erivajadusest võib kool teha õpilasele muudatusi või kohandusi õppeajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas, või taotletavates õpitulemustes. Nende muudatuste tegemisse kaasatakse õpilase vanem. Kui muudatustega või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga, tuleb muudatuste rakendamiseks koostada individuaalne õppekava.
- 5) Kui individuaalse õppekavaga ettenähtud muudatused ja kohandused ei võimalda riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemusi saavutada, on individuaalse õppekava rakendamine lubatud üksnes nõustamiskomisjoni soovitusel.

Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppekorralduse peamised põhimõtted

- 1) erivajaduste (sh andekuse) võimalikult varajane märkamine;
- 2) lapse erivajaduste määratlemisel kohene tugiteenuste rakendamine;
- 3) lapse erivajadustest lähtuvalt soodsa arengukeskkonna loomine;
- 4) lapse ja perekonna kaasamine arendus/õpetustegevusse, sh nõustamine, (sh arenguvestlused) jm;
- 5) spetsialistide kaasamine arendus/õpetustegevusse, s.o. meeskonna- ja võrgustikutöö korraldamine.

Erivajaduste varajane märkamine ja väljaselgitamine

- 1) I klassi astuvad õpilased esitavad kooli koolivalmiduse kaardi. Koolivalmiduse kaart võimaldab saada esmast teavet lapse koolieelsest arengust ja on abiks koolis lapse arengu/toimetuleku jälgimisel, õpetuse individualiseerimisel ja diferentseerimisel ning vajadusel kohese tugiteenuste rakendamisel.
- 2) Koolivalmiduse kaardi liikumistee koolis: klassijuhataja, HEV-koordinaator.
- 3) Klassijuhatajad ja aineõpetajad jälgivad õpilaste arengut ja toimetulekut koolis ning selgitavad välja õpilaste individuaalsed õpivajadused.
- 4) Õpet kohandatakse vastavalt õpilase vajadustele.

Kui õpilase esmase jälgimise ja individuaalse arengu toetamise käigus selgub, et õpilase erivajadused (sh andekus) vajavad täpsemat määratlemist, siis rakendatakse haridusliku erivajaduse väljaselgitamise meetmeid. Vajadus pedagoogilis-psühholoogilise hindamise järele kooskõlastatakse lapsevanema(te)ga.

Arengu ja toimetuleku jälgimiseks avatakse õpilasele elektrooniline „Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart“. Kaardi täidab klassijuhataja koostöös HEV-koordinaatoriga, aineõpetajatega, eripedagoogiga. Nõudmisel väljastatakse kaart paberil.

Haridusliku erivajaduse (sh andekuse) väljaselgitamise meetmed on järgmised:

- 1) pedagoogilis-psühholoogiline hindamine;
- 2) õpilase käitumise korduv ja täpsem vaatlus erinevates tingimustes;
- 3) õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamine;
- 4) õpilase meditsiinilised ja logopeedilised uuringud;
- 5) andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse väga headest tulemustest üleriigilisel ainekonkurssidel ning valdkonna ekspertide hinnangutest, erijuhtudel litsentseeritud spetsialistide testitulemustest.

Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks tehtud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ning arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitused dokumenteeritakse individuaalse arengu jälgimise kaardil.

Lapsevanema nõusolekul rakendatakse õpilasele vajalik tugiteenus.

Testimiste ja uuringutega seotud HEV-õpilaste andmed ning soovitused, kuidas edaspidi õpet korraldada ja sellest tulenevalt õpilastele rakendatud meetmed dokumenteeritakse individuaalse arengu jälgimise kaardil.

Tugiteenuse rakendamise tulemuslikkuse kohta teevad kõik hariduslike erivajadustega õpilasega tegelenud õpetajad ainealase toimetuleku kirjelduse ja spetsialistid vähemalt kord õppeaastas (õppeaasta lõpus) kokkuvõtte ning esitavad omapoolsed soovitused, mille klassijuhataja kannab õpilase individuaalsuse kaardile.

Tugiteenuste rakendamise tulemuslikkust hindab haridusliku HEV-koordinaator koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega ning teeb vajaduse korral vanemale ja kooli direktorile ettepanekud edasisteks tegevusteks.

Lähtuvalt eelnevast kavandatakse edasised tegevused:

- 1) tugiteenuste lõpetamine;

- 2) tugiteenuse jätkamine samal või tõhustatud viisil;
- 3) tugiteenuste vahetamine või muu teenuse lisamine;
- 4) täiendavate uuringute teostamine;
- 5) eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni soovitamise;
- 6) täiendav õppetöö (õppenõukogu otsusega);
- 7) klassikursuse kordama jätmise, kui täiendav õppetöö ei ole andnud tulemusi ja individuaalset õppekava ei ole otstarbekas rakendada (otsustab õppenõukogu, kaasates lapsevanema).

Kui koolis rakendatud tugiteenused ei andnud eesmärgiks seatud tulemusi, tehakse täiendav uuring enamasti meditsiinasutuses arstide osalusel.

Uuringu tulemused võivad olla aluseks õpilase nõustamiskomisjoni suunamisel; koduõppe, individuaalse õppe(aine)kava, lihtsustatud õppekava, tava- või eriklassi või vastava spetsiaalsusega erikooli jms määramisel.

Nõustamiskomisjoni soovitude alusel jätkatakse eriõpetuse ja tugiteenuste rakendamist. Arengukeskkonna kujundamisel arvestatakse nõustamiskomisjoni ja uuringus osalenud spetsialistide soovitusi. Koostöös kooli pidajaga kohendatakse ruume, vajalikke vahendeid, õppetegevuse sisu ja raskusastet. Lähtuvalt hariduslike erivajaduste spetsiifikast kindlustab kool õpilasele võimetekohase õpetuse.

Lihtsustatud õppel olevale õpilasele koostatakse igaks aastaks individuaalne õppekava, kus esitatakse:

- 1) üldised andmed õpilase kohta;
- 2) õpilase pedagoogilis-psühholoogiline kirjeldus ja õpilase tervisliku seisundi kirjeldus;
- 3) erisused õppesisus ja õpitulemustes, võttes arvesse Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava lisas 1 toodut;
- 4) õpilasele rakendatavad meetmed või õppe läbiviimise eritingimused, sealhulgas õppevara kohta;
- 5) õpitulemuste ja arengu hindamise kord, sealhulgas hindamisviisid ja vahendid, õpilase arengule tagasiside andmise viisid ja vahendid;
- 6) individuaalse õppekava rakendamise aeg;
- 7) individuaalse õppekava koostamise ja täitmise seotud isikud ja nende kohustused.

3.12 Põhikooli lõpetamine

- 1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad“ ning kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatika eksami ning ühe eksami omal valikul.

- 2) Lihtsustatud õppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kelle viimased aastahinded kõikides õppeainetes on vähemalt „rahuldavad” ning kes on sooritanud eesti keele ja matemaatika koolieksami ning kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine koolieksami.
- 3) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:
 - kellel on üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
 - kellel on kahes õppeaines kummaski üks „nõrk „või „puudulik“ eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.
- 4) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kelle individuaalne õppekava sätestab teistsugused nõuded võrreldes riikliku õppekavaga, on lõpetamise aluseks individuaalse õppekava õpitulemuste saavutus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel (koolieksam, abivahendite kasutamine vms) vastavalt haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.
- 5) Õpilane, kes asus eesti õppekeelega koolis või klassis õppima viimase kuue õppeaasta jooksul, võib lõikes (1) nimetatud eesti keele eksami asemel sooritada eesti keel teise keelena eksami.
- 6) Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on enne lõpueksami toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keel teise keelena eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina.
- 7) Koolikohustusliku ea ületanud isikule loob kool võimaluse lõpetada põhikool eksternina põhikooli riikliku õppekava järgi.

3.13 Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Õpetaja planeerib oma tööd lähtuvalt kooli õppekavast, õpetatava aine ainekavast, kooli kalenderplaanist ja kooli ettevõtmistest. Õpetaja koostab igaks õppeaastaks enne õppeperioodi algust enda õpetatavates ainetes töökavad, milles kajastub, kuidas ainekavas taotletud õpitulemuste saavutatust mõõdetakse.

Töökava on õppetegevuse planeerimise vahend, mis tagab õppeprotsessi tegevuste eesmärgistatuse. Töökava koostamise ning rakendamisega saab aineõpetaja endale suuremad õigused, aga ka suurema vastutuse õpilaste ja nende vanemate ees.

Olenevalt ainespetsiifikast ja õpetatava aine nädalatundide arvust võivad tegevused töökavas olla planeeritud nädala kuni kuu täpsusega. Töökavas peavad kajastuma taotletavad õpitulemused, käsitletavad teemad, planeeritud õppekäigud ning hindamise põhimõtted ja hindeliste tööde ajad ning mahud. Vajadusel võib õpetaja oma töökava õppeaasta jooksul korrigeerida vastavalt õppeprotsessi reaalsele kulgemisele.

Töökavas on õppesisu liigendatud ulatuslikumate õppeteemade, näidatud on olulisemad alateemad, käsitletavad põhimõisted, kasutatavad meetodid, õppekirjandus ja muu materjal, seos teiste ainete ja läbivate teemadega, oodatavad õpitulemused ning diferentseeritud töö.

Lähtuvalt ainesisust ja taotletavatest õpitulemustest võivad õpetajad koostöös teha mitme aine lõimitud õpet, mitme õpetaja ja mitme klassi tunde avatud õpperuumi põhimõttel, viia läbi pikemaid lõiminguprojekte ning korraldada teemapäevi.

3.14 Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Kolga-Jaani Kooli õppekava kinnitab direktor. Muudatused kooli õppekavas esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.

Õppekava uuendamise ettepanekud vaadatakse üle õppeaasta lõpus juhtkonna nõupidamisel ja vajadusel tehakse täiendusi/parandusi.

Lisa 1 Koolivalmiduse kaart

KOOLIVALMIDUSE KAART

Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus:

Rühma liik:

Kodune keel(ed):

1. Üld-ja peenmotoorika (täidab liikumisõpetaja ja/või rühma õpetaja)

--

2. Eneseteenindus:

Oskused ja abi vajadus

--

3. Huvid ja motivatsioon

--

4. Mäng ja sotsiaalsed oskused

Mänguoskused, suhted kaaslastega/täiskasvanutega

5. Emotsionaalne seisund ja käitumine

--

6. Tunnetustegevus

Tähelepanu, taju, mälu, mõtlemine

7. Kõne areng (täidab logopeed ja/või rühma õpetaja)

Mitteverbaalne ja verbaalne suhtlemine, kõne mõistmine ja kasutamine

8. Eeloscused eesti keeles ja matemaatikas, silmaring

--

9. Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused

--

10. Kokkuvõte lapse koolivalmidusest

Lapse arengu tugevad küljed	Arendamist soovitud	vajavad küljed,
Arvamus koolivalmiduse kohta:		

Kuupäev:

Õpetajad:

Direktor:

Lapsevanem(d):

Lisa 2 Individuaalne arenduskava

INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA

NIMI:

SÜNNIAEG:

ELUKOHT:

Individuaalse arenduskava koostamise aluseks on õppenõukogu otsus.....

.....Individuaalse arenduskava koostamisel on lähtutud Kolga-Jaani Kooli õppekavast ja koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast. Õppe- ja kasvatustegevus individuaalse arenduskava alusel toimub

I Arengutaseme kirjeldus ja analüüs

II Arenduskava ajavahemikuks

Üldeesmärk: IAK sisu:

Arenduskavas ettenähtud eesmärkide täitmiseks antakse hinnang

Eesmärgid arenguvaldkondade kaupa

1. Peenmotoorika, eneseteenindus, füüsiline areng

Oskus	Hinnang tulemusele	Hinnang tulemusele

2. Kognitiivsed oskused

Oskus	Hinnang tulemusele	Hinnang tulemusele

3. Keel ja kõne

Oskus	Hinnang tulemusele	Hinnang tulemusele

4. Kommunikatiivsed ja sotsiaalsed oskused

Oskus	Hinnang tulemusele	Hinnang tulemusele

5. Lapsevanema ülesanded

Oskus	Hinnang tulemusele	Hinnang tulemusele

6. Otsus peale IAK läbimist

IAK koostajad :

**Lasteaia õpetajad:
(nimi , allkiri)**

Muusikaõpetaja:

Võimlemise õpetaja:

Logopeed:

Õppealajuhataja:

Kooli direktor:

Lapsevanemad:

Lisa 3 Üldoskuste eeldatavad tulemused

Mänguoskused

Mäng on koolieelses eas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, väljendab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

2 - 3-aastane laps:

- kasutab mängus esemetega enda teadmisi ja kogemusi esemete otstarbest;
- mängib matkimismänge;
- seostab mängus erinevaid toiminguid teatud loogilise süžeeaga;
- valib mänguks vahendeid ja mängib lihtsaid rollimänge,
- võtab osa ühismängust koos õpetajaga;
- kasutab mängus asendusmänguasju;
- tegutseb omaette, täiskasvanu osaluseta;
- kasutab rütmipille;
- täidab lihtsamaid mängu reegleid.

4 - 5-aastane laps:

- arvestab ühismängudes mängureegleid;
- oskab sobitada oma mängu kaaslasega;
- kujundab konstruktori elementidest lihtsamaid esemeid;
- mängib lihtsamaid matkimismänge;
- mängib rollimänge;
- kooskõlastab oma tegevust teiste laste tegevusega;
- selgitab teistele mängureegleid.

6 - 7-aastane laps:

- tunneb mängust rõõmu ja on suuteline kestvalt mängule keskenduma;
- rakendab mängudel loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevat maailmast;
- algatab erinevaid mängu, on mängujuhiks ja arendab edasi mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle (pea- ja kõrvalrollid), toob mängudes välja rollitoiminguid ja -suhteid;
- oskab kasutada lihtsamaid liisusorme erinevate mängurollide määramiseks;
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele arusaadavalt selgitada;
- julgeb mängusituatsioonis teistele esineda;
- suudab mängu jätkamise huvides jõuda mängukaaslastega kompromissile;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid mänguvahendeid; oskab vajadusel asendada lelusid kas mõne eseme või sõnaga;
- kasutab mänguvahendeid heaperemehelikult ning mängu lõppedes koristab enda järelt.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskuste all mõistetakse oskust tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Õppimine on inimese sünnipärane tung ja tegutsemise põhimotiiv. Laps uurib, vaatleb, katsetab, tahab avastada ja teada saada, hangib infot oma kogemuse ja aktiivse tegutsemise kaudu. Õppimisvõime tähendab lapse suutlikkust õppida uusi oskusi ja mõisteid, saada aru ümbruskonnas toimuvatest sündmustest, kasutada mälu sihipäraselt ja täpselt ning lahendada väiksemaid probleeme.

Peame meeles, et:

- laps õpib igapäevategevustes koostegemiste ja suhtlemise kaudu;
- mida väiksem on laps, seda rohkem aega tuleb leida, et temaga koos tegutseda;
- kõiki tegevusi tuleb saata kõnega ning innustada last keelt kasutama;
- laps õpib kõige paremini siis, kui tal on hea olla;
- laps õpib mängu kaudu;
- iga laps õpib oma rütmis.

Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

2 - 3-aastane laps

- hangib ümbrusest aktiivselt infot, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga, info hulka tasakaalustab, reguleerib täiskasvanu;
- keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele või omadusele; sõnalise suunamise ja juhendamise korral on püsivam;
- tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistevõimustes vahelduvalt;
- mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid rollivahetusega mängu;
- loob tegevuse kaudu seoseid kõnega; sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse;
- suhtleb valdavalt 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui ka igapäevategevustes;
- kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (osutamine, miimika);
- räägib ja saab aru üksnes sellest, mida tajub;
- tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukesi, mis seostuvad tema enda kogemustega;

- tunnetab lihtsamaid põhjuse-tagajärje suhteid ning saab aru kuuluvusest ja erisusest;
- sobitab erinevaid materjale ja esemeid;
- omandab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu;
- kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis, kannab üle lihtsamaid seoseid ja kasutab neid sarnastes olukordades;
- plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga;
- plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;
- omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet;
- leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid.

4 - 5-aastane laps

- oskab oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta, kuid autoriteetide toel;
- plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
- hangib tänu keeleoskusele uut teavet;
- saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;
- järgib lihtsaid reegleid;
- huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas;
- osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes;
- keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;
- saab aru arvu mõistest; huvitub tähtedest;
- omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu;
- tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;
- reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
- tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- räägib esemetest, mida pole kohal, ja olukordadest või sündmustest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib;
- oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
- kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise.

6 - 7-aastane laps

- plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärged ning üritab alustatud tegevused lõpetada;
- suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20 - 30 minutit;
- kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet;
- kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
- järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;
- kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
- osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes;
- saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest;
- kasutab oma teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudses kui ka sarnases olukorras;
- toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlustele teistega;
- katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis;
- liigitab ja tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
- huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;
- teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboleid, kirjutab etteütlemise järgi 1-2 silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
- orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudses kui ka sarnases olukorras, vajab juhendamist ja abi seoste loomisel;
- oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid; kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

Lapse sotsiaalne areng peab tagama ühiskonnas elamiseks vajalike sotsiaalsete oskuste ja pädevuste omandamise. Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest. Eelkoolieas on oluline kujundada just esmaseid sotsiaalseid oskusi: abistamist, lohutamist ja jagamist.

Lapse enesekohaste oskuste areng võimaldab tal eristada ja teadvustada oma võimeid, oskusi ja emotsioone ning juhtida oma käitumist.

Peame meeles, et:

- igat last tuleb toetada sellisena, nagu ta on; teda toetada ja innustada;
- hindame ja väärtustame lapse mõtteid ning aktiivset osalemist erinevates tegevustes;
- pakume tegutsemisvõimalusi rühmas ja paaris; üheskoos tegutsemine ning sotsiaalsed oskused on õppimise alus;

- oleme oma käitumise ja tegutsemisega lapsele eeskujuks, pakkudes neile sobivaid käitumismudeleid;
- selgitame ja põhjendame lapsele, milline käitumine on sobiv ja milline mitte.

Sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

2 - 3-aastane laps

- väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti;
- teadvustab ennast, kasutab osaliselt mina-vormi, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja ei öelda;
- üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest;
- teab oma ees- ja perekonnanime ja elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid, kui seda on talle õpetatud;
- sööb, joob ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas;
- mõistab selgelt väljendatud keeldu „Ei tohi“, „Ära tee“;
- tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti;
- võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- tema enesekindlus on kõikuv, selle saavutamiseks vajab turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid;
- loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;
- täidab igapäevaelu rutiini;
- järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

4 - 5-aastane laps

- väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- tahab olla iseseisev;
- saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused;
- teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi,
- väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- püüab vahel teisi abistada ja lohutada;
- osaleb lühikest aega ühistevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;
- arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;

- püüab täita kodukorra reegleid;
- saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- huvitub võistlusmängudest ning tahab olla edukas;
- väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;
- oskab avalikus kohas sobivaltl käituda ning teab, mida tohib ja mida mitte.

6 - 7-aastane laps

- tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestlustes;
- seab endale eesmäärke ja proovib neid ellu viia;
- on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;
- suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil;
- järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt; oskab reegleid teistele selgitada;
- mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi;
- suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab teistega arvestada, suhtub teiste laste tegevusse sallivamalt;
- algatab mängu ja tegevusi;
- püüab kõigega hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes; otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnete;
- talub muutusi ja vanematest eemalolekut, on siiski uues situatsioonis ebakindel;
- arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul.

Lapse areng koolieelses eas on igal eluaastal määrava tähtsusega, kuid iga laps areneb siiski erinevas tempos: osa vanemaid lapsi pole veel eeldatavaid arengutulemusi saavutanud, samal ajal võivad osale noorematest lastest olla jõukohased ka mõned vanema lapse oskused.

Lisa 4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Valdkond Mina ja keskkond

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Teema	2-3 aastased	3-4 aastased	4-5 aastased	5-6 aastased	6-7 aastased
Mina	<ul style="list-style-type: none">● Reageerib oma nimele.● Väljendab küsimisel enda äratundmist peeglis või fotol.	<ul style="list-style-type: none">● Ütleb oma ees- ja perekonnanime.● Teab kas on tüdruk või poiss.● Teab oma vanust, võib näidata seda ka sõrmedel.	<ul style="list-style-type: none">● Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk).	<ul style="list-style-type: none">● Oskab end tutvustada (nimi, vanus).● Kirjeldab enda omadusi ja huve.	<ul style="list-style-type: none">● Oskab end tutvustada (nimi, vanus, sünnikuupäev, kuu).● Teab oma kohustusi ja õigusi.● Kirjeldab enda omadusi ja huve.● Paneb märjad riided ise kuivama.● Korrastab oma

					isiklike asjade hoiukohta (riidekapp, töökarp). ●Viib ettevõtetud tööd lõpule (pliiatsite teritamine, ümbruse korrastamine).
Perekond ja sugulased	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab küsimisel oma perekonna liikmeid ja loomi. ●Eristab tüdrukut ja poissi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab oma pereliikmed: ema, isa, õde, vend. ●Teab pereliikmete nimesid. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed+ onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab oma pereliikmeid ja vanavanemaid. ●Mõistab, et pered võivad olla erinevad. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi. ●Mõistab, et pered võivad olla erinevad. ●Jutustab oma vanavanematest.
Kodu	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab kodus olevaid esemeid. ●Nimetab piltidelt pereliikmete tegevusi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb jalutuskäigul ära kodukoha tuntumaid asutusi. ●Oskab nimetada elukohta (linnas, maal). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kirjeldab oma kodu: eramu, kortermaja, talumaja. Toob välja nende erinevused (kodu ühele või paljudele peredele). ●Nimetab kodu 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab oma kodust aadressi. ●Oskab kirjeldada oma kodu. ●Kirjeldab koduseid tegevusi ja nimetab enda 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kirjeldab oma kodu ja kodukohta. ●Teab kodust aadressi ja telefoni. ●Osaleb jõukohastes kodutöodes.
			asukoha: linnas, alevis (linna, alevi, tänava nimi), maal (küla, talukoha nimi). ●Nimetab kodukoha tuntumaid asutusi	kohustused nende hulgas.	

			(tervisekeskus, kauplus, kool, sidejaoskond, lasteaed). ●Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.		
Lasteaed	<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb rühma ruume. ●Suudab leida oma kapi, poti, käteräti, voodi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab nimetada oma rühma nime. ●Teab ja tunneb rühmas oma kohta (kapi, voodi, tooli, käteräti...). ●Nimetab rühmas olevaid esemeid. ●Tunneb rühmakaaslast ja rühmaõpetajat nimepidi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab oma lasteaia ja rühma nime. ●Kirjeldab lasteaia erinevate ruumide otstarvet ja orienteerub nendes. ●Teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi. ●Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu. ●Teab ja järgib meeldetuletamisel rühmareegleid. ●Teab oma, võõra ja ühise tähendust. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab oma lasteaia ja rühma nime. ●Teab rühmareegleid. ●Nimetab erinevaid ameteid lasteaias. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab lasteaia aadressi. ●Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust. ●Kirjeldab lasteaia kodukorda. ●Teab rühmareegleid. ●Teab lasteaia traditsioone.

Kool		●Teab, et koolis õpitakse.		●Teab kooli kui õppimise kohta.	●Teab kooli kui õppimise kohta.
-------------	--	----------------------------	--	---------------------------------	---------------------------------

					<ul style="list-style-type: none"> ●Kirjeldab kooli ja lasteaia erinevusi.
Ametid, elukutsed, tööd	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab piltidelt inimeste tegevusi. ●Matkib lihtsamaid tööliigutusi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada koduseid toimetusi. ●Matkib töövõtteid. ●Asetab töövahendid kokkulepitud kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab oma vanemate ameteid. ●Nimetab küsimisel erinevaid elukutseid nende tegevuse alusel (pagar küpsetab leiba, arst ravib haigeid jne). ●Kirjeldab tuntud ameteid oma kodukohas. ●Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid. ●Põhjendab töövõvi mängukoha korrasoleku vajadust. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid. ●Mõistab tööl käimise vajalikkust, vastutust. ●Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid. ●Soovib osaleda jõukohastes töödes nii lasteaias kui kodus. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid. ●Teab ja kirjeldab erinevaid elukutseid ja nende vajalikkust. ●Selgitab töölkäimise vajalikkust. ●Selgitab raha otstarvet.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	<ul style="list-style-type: none"> ●Tutvub rahvuslille ja – linnuga. ●Tutvub Eesti lipu värvidega. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Osaleb kodumaale tähtsatel päevadel ruumide kaunistamisel. ●Abistab laua katmisel. ●Tunneb Eesti lippu. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab riigi nime, kus elab. ●Teab oma rahvust, keelt ja riigi tähtsamaid sümboleid. ●Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab Eesti riigi sümboleid. ●Teab Eesti presidendi nime ja tunneb ta pildilt ära. ●Oskab Eesti kaardilt näidata oma kodukohta ja suuremaid 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi). ●Teab koduvalda ja linna. ●Teab, mis on koduvalla lipul kujutatud. ●Teab, kes on ja mida teeb vallavanem. ●Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta.

			riigilipp. ●Nimetab Eesti rahvakalendri tähtpäevi, millel ta on osalenud (mardi- ja kadripäev, vastlad). ●Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas, lasteaias, kodukohas	linnu. ●Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid Läti, Soome, Venemaa. ●Tunneb Eesti raha.	●Teab Eesti Vabariigi presidendi nime. ●Nimetab 3-4 rahvust ja keelt. ●Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).
--	--	--	---	---	---

Tähtpäevad, pühad ja kombed	●Täidab täiskasvanu eeskujul lihtsamaid rahvakombeid (vastlaliug, munade koksimine). ●Tähistab rühmakaaslastega oma sünnipäeva.	●Räägib oma sünnipäevast. ●Teab rühma sünnipäeva traditsioone (õnnitlused, kaardid, küünlad). ●Nimetab pühadega seotud tegevusi.	●Kirjeldab tähtpäevi peres. ●Teab oma sünnipäeva (aastaaeg). ●Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (jõulud, mardi- ja kadripäev, vastlad) ja nendega seotud tegevusi.	●Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist lasteaias või kodus. ●Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid. ●Oskab nimetada riiklikke pühi.	●Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid (laulupeod, tantsupeod, rahvustoidud). ●Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev, rahvakalendri tähtpäevad). ●Kirjeldab tähtpäevade tähistamist lasteaias ja kodus. ●Nimetab riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone.
Üldinimlikud väärtused ja	●Mõistab endale suunatud keeldude tähendust.	●Teab mõisteid HEA/HALB. ●Oskab tervitada, hüvasti jätta.	●Teab mõiste ÕIGE ja VALE tähendust. ●Rakendab	●Teab mõistete hea-halb, õige-vale, ausus tähendust.	●Põhjendab viisakusreeglite järgimise vajadust.

üldtunnustatud käitumisreeglid	<ul style="list-style-type: none"> •Muudab täiskasvanu juhendamisel oma käitumist. •Täiskasvanu meelde tuletamisel jätab ära minnes hüvasti (lehvitab). 	<ul style="list-style-type: none"> •Meelde tuletamise korral palub ja tänab. •Oskab järgida reegleid söögilauas, rühmas. 	<p>iseseisvalt üldtuntud viisakusreegleid.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Tunneb ja järgib lauakombeid, põhjendab lihtsamate lauakommete vajadust. •Põhjendab rühmareegleid ja täidab neid meelde tuletamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> •Oskab järgida viisaka käitumise reegleid. •Tunneb ja järgib lauakombeid. 	<ul style="list-style-type: none"> •Kontrollib käitumist vastavalt viisakusreeglitele ja korrigeerib seda vajadusel. •Kasutab õigesti mõisteid: hea-halb, õige-vale, aus-ebaaus. •Oskab käituda erinevates kohtades (kauplus, teater, kirik, kalmistu). •Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.
Sõprus ja abivalmidus	<ul style="list-style-type: none"> •Osutab sõbrale või ütleb küsimisel oma sõbra nime. •Lohutab täiskasvanu eeskujul haiget saanud mängukaaslast. 	<ul style="list-style-type: none"> •Nimetab oma sõpru nimepidi. •Püüab haiget saanud sõpra lohutada. •Oskab andeks paluda ja leppida. 	<ul style="list-style-type: none"> •Nimetab küsimisel sõbra positiivseid omadusi. •Oskab omaalgatuslikult sõpra lohutada ja abistada. •Oskab andeks paluda, andeks anda ja leppida. 	<ul style="list-style-type: none"> •Oskab luua ja hoida sõprussuhet. •Oskab rõõmustada koos teistega ja lohutada kui vaja. 	<ul style="list-style-type: none"> •Selgitab, mida tähendab sõprus. •Loob ja hoiab sõprussuhet, kirjeldab sõbraks olemist ning sõber olla. •Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsedes ja leppides.

			<ul style="list-style-type: none"> •Selgitab kuulnud muinasjuttude ja juttude põhjal hea ja halva tähendust. 		
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus		<ul style="list-style-type: none"> •Jagab sõpradega oma mänguasju. 	<ul style="list-style-type: none"> •Märkab ja nimetab 	<ul style="list-style-type: none"> •Oskab arvestada teistega. 	<ul style="list-style-type: none"> •Märkab ja mõistab enda ja teiste emotsioone (hirm,

		<ul style="list-style-type: none"> ●Hoolib mängukaaslasest. 	<p>enda ja teiste emotsioone (rõõm, kurbus, viha, üllatus, hirm).</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, viha, mure). ●Näitab üles valmisolekut olla abivalmis. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab kirjeldada oma tundeid. 	<p>kurbus, üllatus, viha, rõõm) ja kirjeldab neid.</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Tuleb toime tugevate emotsioonidega , lahendab konflikte sõnaliselt. ●Kuulab lühiajaliselt oma kaaslast. ●Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda. ●Kasutab ohutult terariistu (nuga, kahvel, käärid, naaskel).
Suhtumine erinevustesse		<ul style="list-style-type: none"> ●Muinasjutu põhjal eristab hea ja halva tähendust. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Märkab ja kirjeldab inimeste erinevusi (vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, kargud, ratastool). ●Kirjeldab inimesi välimuse järgi, toob välja erinevused (kasv, juuste värv). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab suhelda erivajadusega lapsega, on tähelepanelik ja salliv. ●Suhtub sõbralikult oma rühmakaaslastesse, aitab abivajajat. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Arvestab oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. ●Selgitab erinevate abivahendite (prillid, ratastool, kaldteed, kargud) vajadust. ●Pakub vajadusel abi erivajadusega inimesele oma võimete piires.

Ehitised		<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb tuttavaid asutusi kodukohas. ●Nimetab mõned maja osad (aken, uks). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kirjeldab maja (seinad, katus, uks, aknad, korsten), teab ruumide otstarvet. ●Räägib oma kodumast: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab kirjeldada erinevaid maja tüüpe. ●Teab vajalikke sisustusvahendeid, iseloomustab oma kodu sisustust.. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kirjeldab vanaaja kodu ja selle sisustust, nimetab kõrvalhooneid ja nende otstarvet. ●Teab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (kivi, puit). ●Oskab nimetada teenindusasutusi ja
-----------------	--	---	---	---	---

			<p>nende sisustus.</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Orienteerub lasteaia ruumides, teab nende otstarvet. ●Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid. ●Tunneb lasteaia matkarada, nimetab seal asuvaid objekte. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada maja ehituseks vajalikke töömehi, masinaid, materjale. ●Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi. 	<p>teab nende vajalikkust.</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (tervisekeskus, katlamaja, kool, lasteaed jt).
--	--	--	--	--	---

Kodumasinad	<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb pildilt tuntumaid kodumasinaid. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid. ●Tunneb ära heliplaadilt tuleva mõninga kodumasinaga hääle. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab ja kirjeldab kodumasinaid ja – elektroonikat, oskab mõningaid kasutada. ●Oskab kirjeldada nendega seotud ohte. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kirjeldab kodumasinaid. ●Teab nendega seotud ohte. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kirjeldab kodumasinaid ja – elektroonikat. ●Teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.
Sõidukid	<ul style="list-style-type: none"> ●Osutab küsimisel sõidukitele (auto, buss, lennuk, rong). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Jalutuskäigul tunneb ja näitab autosid. ●Matkib sõidukite hääli. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Eristab ja kirjeldab erinevaid õhus, maismaal ja vees liikuvaid ühissõidukeid. ●Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada ja kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraana, prügiauto, teerull, traktor, liivapuistur).
Jäätmed	<ul style="list-style-type: none"> ●Viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Viskab paberi prügikasti. ●Osaleb looduses koristuspäevadel. ●Hoiab õueala prahist puhtana. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Põhjendab, miks visatakse prügi prügikasti. ●Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorteeritakse. ●Kasutab jääkmaterjale oma meisterdamistes ja 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab, miks on vaja prügi sorteerida. ●Teab asjade korduvkasutuse võimalusi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab, miks on vaja prügi sorteerida. ●Oskab sorteerida lihtsamat prügi. ●Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi (kilekotid, karbid). ●Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).

			mängudes.		
Tervise väärtustamine		<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb pildilt ära tervisliku toidu. ●Teeb meelsasti kaasa liikumistegevustes. ●Püüab riietuda vastavalt ilmastikule. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab tervist hoidvaid tegevusi. ●Selgitab, miks peab ennast pesema ja kammima. ●Selgitab, miks on vaja riietuda ilmale ja aastaajale vastavalt (vihmase ilma korral jalga kummikud; külmaga kätte soojad kindad, pähe müts ja kaela sall; päikeselise ilmaga pähe müts või rätik). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab, mis on haigus, kuidas haigena käituda. ●Teab, kuidas olla terve. ●Teab tervist kahjustavaid tegevusi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Selgitab, mida tähendab tema jaoks terve olemine. ●Teab, mis on haigus. ●Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist. ●Selgitab, miks igal lapsel on isiklikud hügieenitarbed (kamm, käterätt, hambahari).
Hammaste tervis	<ul style="list-style-type: none"> ●Osutab küsimisel hammaste hooldamiseks vajalikele vahenditele (hambahari ja – pasta). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb ja teab hammaste hooldamise vahendeid. ●Harjab hambaid täiskasvanu abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Peseb hambaid täiskasvanu suulisel juhendamisel. ●Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, närimiskummi närimine, hambaarsti külastamine, 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab hammaste hooldamiseks vajalikke vahendeid ja tegevusi. ●Jälgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Selgitab, miks tekivad hambaaugud. ●Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.

			tervislik toitumine).		
Tervislik toitumine	<ul style="list-style-type: none"> ●Osutab küsimisel erinevatele toiduainetele. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada toiduaineid. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev (juur-, aed- ja puuviljad, teraviljatooted). ●Teab, et maiustustega liialdamine rikub söögiisu. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev. ●Nimetab toiduaineid, millega piiri pidada 	<ul style="list-style-type: none"> ●Selgitab, kust pärinevad igapäevased toiduained (kohupiim, leib, sai, piim, munad). ●Nimetab toiduaineid, milliseid on vaja iga päev süüa rohkem, milliseid vähem.
Inimkeha tundmine	<ul style="list-style-type: none"> ●Osutab küsimisel peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab erinevaid kehaosi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab kehaosi ja teab nende vajalikkust. ●Osutab küsimisel südamele, kopsule, ajule. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab tüdruku ja poisi erinevust. ●Tunneb oma keha. ●Oskab nimetada elutähtsaid organeid. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Selgitab, mis on südame, aju ja kopsude kõige olulisem ülesanne. ●Teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. ●Nimetab erinevaid meeleelundeid (kuulmis-, nägemis-, haistmis-, maitsmiselundid). ●Teab poisi ja tüdruku erinevusi.

<p>Ohutus ja turvalisus</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Tutvub tervisele ohtlike esemetega. 	<ul style="list-style-type: none"> •Nimetab ohtlikke esemeid. •Tunneb pildilt ära ohtliku tegevuse. •Tutvub hädaabinumbriga. 	<ul style="list-style-type: none"> •Järgib kokkulepitud rühmareegleid. •Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud. •Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud. •Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna. •Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. •Teab hädaabinumbrit 112. 	<ul style="list-style-type: none"> •Nimetab hädaabinumbrit 112, oskab seda kasutada. •Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud talvel-suvel, toas-õues. •Teab kaitsevahendeid: kiiver, kaitsmed, prillid. 	<ul style="list-style-type: none"> •Oskab nimetada ohtusid lasteaeda ümbristavas liikluskeskkonnas. •Tunneb turvalise käitumise reegleid erinevates situatsioonides ja keskkondades. •Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada. •Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus). •Teab, kuidas käituda eksinuna linnas, maal, metsas.
<p>Kodukoha loodus: veekogud, mets- ja koduloomad; taimed, seemned ja putukad</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Osutab küsimisel lillele, puule, murule. 	<ul style="list-style-type: none"> •Oskab nimetada tuntud koduloomi. •Oskab nimetada metsloomi. •Matkib loomade häälotsusi. •Nimetab loomadele iseloomulikke tunnuseid. 	<ul style="list-style-type: none"> •Oskab nimetada kodukoha kõige olulisemat veekogu (järv, jõgi). •Eristab okaspuid lehtpuudest. •Eristab ja nimetab vahtrat ja kaske (tunneb lehe kuju). 	<ul style="list-style-type: none"> •Kirjeldab kodukoha loodust. •Oskab leida looduses märke loomadest, lindudest, putukatest. •Tunneb metsas kasvavaid seeni, 	<ul style="list-style-type: none"> •Oskab kirjeldada kodukoha loodust. •Põhjendab, miks on vesi inimestele, loomadele, taimedele vajalik. •Nimetab veekogusid: allikas, tiik, oja, järv, jõgi, meri, ookean ja kirjeldab neid. •Nimetab metsloomi ja kirjeldab

		<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb konna ja kala. ●Tunneb rõõmu looduses viibimisest. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada tuntumaid seeni ja neid kirjeldada. Nimetab seene osad: kübar ja jalg. ●Tunneb ja kirjeldab tihast ja varblast, nimetab linnu kehaosad – pea, keha, tiivad, nokk, jalad. 	<p>marju.</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada teravilju. 	<p>neid.</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Teab ja nimetab kodukoha põldudel kasvavaid teravilju. ●Selgitab, kuidas seemned levivad niidistiku abil.
<p>Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab tuttavaid kodu- ja metsloomi, leiab neid mänguasjade seast ja pildilt. ●Osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele (pea, saba, käpad). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab näidata looma kehaosi. ●Tunneb ära tuttava linnu. ●Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada erinevaid kodu- ja metsloomi, kirjeldab nende välimust, ütleb, kus nad elavad (koer elab kuudis, jänes metsas, küülik puuris). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada loomi, kirjeldada välimust, elukohta. ●Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel. ●Teab kahepaikseid, kalu. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja- viisiga loomi, kirjeldab nende välimust. ●Põhjendab loomade erinevust maakera erinevatel poolkeradel, iseloomustab taimestikku. ●Selgitab, miks mõnda looma nimetatakse kiskjaks. ●Nimetab tuntud rändlinde. ●Põhjendab, miks mõned linnud lendavad lõunamaale. ●Nimetab tuntud paigalinde ja kirjeldab neid, nende toitumist ja eluviisi.
<p>Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb ära lepatriinu. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kirjeldab tuttavaid putukaid: lepatriinu, liblikas, sipelgas, 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab erinevaid putukaid ja oskab neid iseloomustada. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kirjeldab tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku. ●Teab putukate kasulikkusest ja kahjulikkusest.

			mesilane. ●Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesitaru, sipelgas ja sipelgapesa.		
Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused,	●Osutab küsimisel lillele, puule, murule.	●Nimetab tuntumaid puu- ja köögivilju. ●Oskab osutamise	●Kirjeldab metsa erinevatel aastaegadel.	●Oskab nimetada metsas ja aias kasvavaid taimi.	●Kirjeldab erinevaid elukooslusi: mets, soo, raba, niit.

välimus, kasv, areng	●Osutab küsimisel tuntumatele aed- ja puuviljadele.	korral nimetada tuttavaid lilli.	●Kirjeldab tuttavaid köögi- ja puuvilju, teab, mida nendest saab valmistada. ●Eristab ja nimetab aias ja metsas kasvavaid tuttavaid puid, taimi, lilli ja marju.	●Teab, kuidas külvatakse kevadel seemned ja sügisel saadakse saak.	●Nimetab aias kasvavaid puid ja taimi ja nende vilju. ●Nimetab tuntumaid aias kasvavaid kevad-, sügislilli ja kirjeldab neid. ●Nimetab 3-4 lehtpuud ja nende vilju. ●Loetleb puu osad: tüvi, võra, oksad, juured. ●Nimetab metsas kasvavaid taimi ja kirjeldab neid.
Öö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	●Osutab küsimisel päikesele.	●Oskab iseloomustada ööd (on pime). ●Oskab iseloomustada päeva (on valge).	●Eristab ning nimetab ööd ja päeva, selgitab nende erinevust. ●Selgitab, kuidas mõjutab öö ja päeva vaheldumine	●Eristab päeva osasid. ●Oskab kirjeldada tegevusi erinevatel päevaosadel, aastaegadel.	●Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.

			loomade ja taimede elu (enamus magavad öösel, jahti peab öökull, taimed puhkavad).		
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	<ul style="list-style-type: none"> ●Osutab küsimisel iseloomulikele tegevustele erinevatel aastaegadel (talv, suvi). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe). ●Tunneb ära erineva aastaaja. ●Teab talveund magavaid loomi (karu, siil). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb pildilt ära vastava aastaaja, nimetab aastaajale olulised tunnused ja tegevused. ●Kirjeldab lehtpuud erinevatel aastaegadel. ●Nimetab põhjused, miks osad loomad jäävad talveunne ja linnud rändavad lõunamaale. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi eri aastaegadel ja muutusi looduses. ●Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi erinevatel aastaegadel. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega, kirjeldab neid. ●Nimetab inimeste tegevusi olenevalt aastaajast. ●Nimetab loomade, lindude iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast. ●Teab aastaagu.
Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	<ul style="list-style-type: none"> ●Matkib täiskasvanu eeskujul liigutuste 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab ilmastikunähtusi (äike, tuul, udu, vihm, 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab kirjeldada inimeste tegevust , riietumist vastavalt 	<ul style="list-style-type: none"> ●Selgitab ilmastikunähtust seoses aastaegadeaga.

	ja häälega ilmastikunähtusi (vihma- ja lumesadu, tuule puhumine).	lund, vihma, päike paistab).	vikerkaar) ja kirjeldab neid. ●Selgitab ilmastiku muutuste seost taimede, loomade ja inimestega (lehed langevad, loomad jäävad talveunne, karvavahetus loomadel, inimesed riietuvad soojemalt). ●Teab õhu vajalikkust ja kasutamist.	aastaajale. ●Nimetab ilmastikunähtusi vastavalt aastaajale.	
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	●Teeb koos täiskasvanuga lihtsamaid töid looduses (lindudele toidu panemine, puuokste ja prahi korjamine õues).	●Matkib täiskasvanu eeskujul lihtsaid toiminguid looduses (lindude toitmine, puuokste koristamine). ●Teab, et asjata lilli, oksti ei murta. ●Oskab säästa veetarbimist.	●Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses. ●Põhjendab, miks visatakse prahi prügikasti. ●Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida. ●Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule). ●Teab, et inimene saab talvel loomi	●Teab, kuidas säästvalt kasutada loodusvarusid. ●Teab, kuidas loomi ja linde talvel aidata. ●Teab prügi sorteerimise vajalikkusest. ●Osaleb looduse korrastamises	●Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ja käitub seda säästvalt. ●Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud loodusele. ●Teab, kuidas loomi, linde talvel aidata ja oskab seda teha. ●Teab, kuidas inimese hüljatud looma aidata. ●Soovib osaleda looduse korrastamises.

			aidata (linde ja loomi toita). ●Mõistab puude ja muude taimede istutamise vajalikkust.		
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete		●Osutab soojale ja külmale veele. ●Leiab lähimbrusest	●Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett,	●Teab vee, õhu, valguse tähtsusest taimedele,	●Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.

tähtsus taimedele ning loomadele		liiva, mulda, kive. ●Teab vee tähtsusest inimesele, loomadele ja taimedele.	valgust, õhku ja toitu. ●Oskab kirjeldada temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele (jääd, lume muutumine veeks soojuse toimet, looduse tärkamine kevadel, uinumine sügisel, loomade karvavahetus, talveuni, aastaegade vaheldumine).	loomadele ja inimestele.	
---	--	--	---	--------------------------	--

<p>Valgusfoor ja tänava ületamine</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● Teab valgusfoori ja tulede tähendust. ● Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Teab valgusfoori tulede tähendust ja süttimise järjekorda. ● Selgitab, miks teedel ja tänavatel on ülekäigurajad (sebrad) ja valgusfoorid. ● Teab, kuidas sõiduteed ületada (ülekäigurajalt koos täiskasvanuga). ● Teab, et jalgrattaga tohib laps sõita teel vaid koos täiskasvanuga. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Teab teed kodust lasteaeda. ● Teab ohutu liiklemise reegleid. ● Teab liiklemise erinevusi maal ja linnas. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kirjeldab oma teekonda kodust lasteaeda. ● Teab, kuidas ületada teed, ristmikku. ● Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal.
<p>Liiklusmärgid</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● Teab liiklusmärkide tähtsust. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Teab nimetada liiklusmärke ja selgitada nende tähendust (ülekäigurada, bussipeatus). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Tunneb jalakäijatele mõeldud liiklusmärkide tähendusi. ● Teab viisakast liiklemisest ja viisakusest ühissõidukis 	<ul style="list-style-type: none"> ● Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes. ● Teab rulluisude, rulaga, rattaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).
				<ul style="list-style-type: none"> ● Teab turvalisuse nõudeid. 	

Sõidukid	<ul style="list-style-type: none"> ●Osutab küsimisel maanteel sõitvatele autodele, bussidele. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb eriotstarbelisi sõidukeid. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust. ●Põhjendab kiivri kasutamise vajalikkust jalgrattasõidul, teab õuealal sõitmise reegleid (ühesuunaline, kiivriga). ●Oskab ühissõidukis käituda. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust. ●Oskab nimetada võimalikult palju erinevaid sõidukeid. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Eristab eriotstarbega transpordivahendeid. ●Teab neil autodel kasutatavaid mehhanisme (sireen, vilkur, tehnilised vahendid).
Helkur, turvatool ja -vöö	<ul style="list-style-type: none"> ●Osutab küsimisel helkurile. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab helkuri kasutamise vajalikkust. ●Kannab jalgrattaga sõitmisel kiivrit. ●Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Põhjendab helkuri kandmise vajalikkust, kus ja kuidas. ●Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis. ●Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes (vihm, libedus, udu, tuisk). ●Konstrueerib või ehitab kodu ja 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab helkuri vajalikkusest, kannab helkurit. ●Teab turvatooli, turvapadja, turvavöö vajalikkusest autos. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab helkuri vajalikkust. ●Teab turvatooli ja -vöö vajalikkust. ●Teab, kuhu kinnitada helkurribad.

			lasteaia teel olevaid hooneid.		
--	--	--	--------------------------------	--	--

Valdkond Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesisistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sisuplokid	2-3aastased	3-4aastased	4-5aastased	5-6aastased	6-7aastased
Suhtlemine	<ul style="list-style-type: none"> ● Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise alal. ● Eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut. ● Kasutab suheldes osutamist koos üksikute sõnadega. ● Vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälightsuse või 1-2sõnalise ütlusega. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Osaleb dialoogis. ● Väljendab oma soove ja vajadusi. ● Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust. ● Kommenteerib enda või kaaslase tegevust. ● Püüab kasutada kõnes žeste, näoilmet. ● Osaleb piltide järgi jutustamisel. ● Loeb peast või kordab järele 1-2realist luuletust. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Algatab ise aktiivselt suhtlust. ● Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta. ● Suhtleb meelsasti ja palju eakaaslastega, kasutades erinevat suhtlusstiili, intonatsiooni ja hääletugevust. ● Jutustab möödunud sündmustest või hiljuti kogetud kogemusest 3-5 ütlusega. ● Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta 1-2 lauset, andes edasi sündmusi. ● Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end 	<ul style="list-style-type: none"> ● Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta. ● Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist. ● Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutustega. ● Annab edasi kuulnud teksti sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste, korralduste abil. ● Jutustab pildi või kogemuste põhjal seotud lausetega. ● Jutustades seob lauseid peamiselt sõnadega ja siis, siis, ja. ● Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Räägib iseendast, esitab täiskasvanu kohta küsimusi. ● Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti. ● Püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teemamuutusega. ● Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist. ● Räägib vestlustes läbimõeldult vastavalt vajadusele. ● Jutustab pildi järgi: annab edasi põhisisu ja olulised detailid, täiendab teksti sisu oma teadmiste ja kogemuste põhjal. ● Jutustamisel jälgib sündmuste järgnevust, parandab ja täpsustab. ● Valib vestluses ja vastavas olukorras intonatsiooni ja sõnu. ● Mõistab kaudseid ütlusi. ● Loeb peast luuletusi, näidendi teksti.

			peamiselt üksikute, sidumata ütlustega. <ul style="list-style-type: none"> ●Loeb peast 4-8 realisi liisusalme, luuletusi ●Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega. ●Kasutab iseseisvalt mõningaid viisakusväljendeid. 		
--	--	--	---	--	--

Grammatika	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid. ●Kasutab üksikuid käände- ja pöördevorme juhuslikult mõne sõna puhul. ●Kasutab sõnu enamasti ühes vormis, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis. ●Väljendab kõnes mõnda järgmistest 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid. ●Kasutab kõnes õigesti erinevaid käändevorme. ●Kasutab kõnes olevikku ja minevikku. ●Kasutab kõnes õigesti tegusõna ma- ja da- tegevusnime. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid. ●Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid ja suhteid väljendavaid rindlauseid. ●Kasutab õigesti lihtmineviku vorme. ●Kasutab kõnes nud- ja tud- kesksõnu. ●Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme. ●Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes ning osutab neile. ●Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes. ●Räägib oma kogemustest põimlausetega. ●Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante. ●Kasutab kõnes õigesti saav, rajav, olev-käänete vorme. ●Ütleb sõnu ja lauseid ainsuses ja mitmuses.
-------------------	--	---	--	--	---

	<p>suhetest: eitus, kuuluvus, asukoht, omadus, subjektiobjekti suhe.</p>		<ul style="list-style-type: none"> ●Ühildab sõnu arvus ja käändes. ●Kasutab kõnes õigesti enamiku nimisõnade käändevorme mitmuses. 		<ul style="list-style-type: none"> ●Väljendab õigesti ajasuhteid. ●Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi.
Sõnavara	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (u 50) tuttavas situatsioonis. ●Kasutab nimi- ja tegusõnu, ase- ja mäarsõnu. ●Mõistab sõnu ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras (rohkem kui 50). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab kõnes nimi- ja tegusõnu. ●Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähist. Omadussõnu. ●Kasutab mõningaid üldnimetusi. ●Kasutab kohasõnu ruumisuhete tähistamisel (all/peal/sees/ees/taga). ●Mõistab kõnes objektide detailide 	<ul style="list-style-type: none"> ●Osutab või rühmitab sõnale vastavaid objekte, pilte, kasut. kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi ●Kasutab kõnes esemete, asjade, objektide osade/detailide nimetusi (koer-käpad, saba; auto-rattad, rool). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid mäarsõnu eile, täna, homme. ●Kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu. ●Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab ja kasutab samatähenduslikke sõnu. ●Mõistab sõnade tähenduste erinevusi. ●Seletab kujundlike väljendite tähenduse oma sõnadega, toob enda kogemusega seotud näiteid. ●Kirjeldab ja

		nimetusi (käpad, saba, rool).	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu ja tuletisi, vajadusel moodustades uusi sõnu 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu. ●Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna. 	iseloomustab inimest ja tema tegevust. ●Räägib õigesti, kasutades tegusõnu vastavalt nende tähendusele.
Hääldamine	<ul style="list-style-type: none"> ●Hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna. ●Hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid, nt a, e, i, o, u, p, m, t, l. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab kõnes tuttavaid 1-2silbilisi sõnu õiges vältes. ●Hääldab õigesti enamikke häälikuid. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid. ●Hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 12silbilistes tuttava tähendusega sõnades. ●Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3-4silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris. ●Hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid. ●Hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kordab järele ja häälib ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Hääldab õigesti kõiki häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu. ●Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu. ●Hääldab õigesti võõrhäälikuid.

--	--	--	--	--	--

<p>Kirjalik kõne</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> •Oskab vaadata pildiraamatut üksi ja koos täiskasvanuga. •Oskab pilte kommenteerida. •Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste. •Eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (tass-kass). 	<ul style="list-style-type: none"> •Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas. •Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades ja määrab selle asukoha sõnas (alguses, keskel, lõpus). •Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti. •Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga. •Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (oma nime). 	<ul style="list-style-type: none"> •Häälib täiskasvanu abiga 1-2silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu. •Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas. •Kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu. •Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (poe-, tänavanimed, sildid). 	<ul style="list-style-type: none"> •Häälib täiskasvanu abiga 1-2silbilisi sõnu, kasutades abivahendeid. •Määrab hääliku asukoha sõna alguses, keskel, lõpus. •Kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu. •Loeb sõnu kindlas situatsioonis. •Tunneb ja kirjutab tähti. •Veerib pikemaid sõnu aimamisi. •Häälib õigesti 1-2 silbilisi
-----------------------------	---	---	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> ●Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne. 		<p>sulghäälikutega sõnu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Kuuleb ja eristab lühikesi ja pikki häälikuid. ●Paneb kirja sõnas häälikud õiges järjekorras ühekordsete tähtedena. ●Jagab lause sõnadeks, kasutades abivahendeid. ●Muudab täiskasvanu eeskujul sõna välteid. ●Eristab luuletust, jutukest, muinasjuttu.
--	--	--	---	--	--

Valdkond. Eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu on:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst;
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele – kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni jne;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ja suhtlemisel;
- 4) korratakse õpitut, keeleõpet seostatakse teiste tegevustega;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemusest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus;
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) lasteaiaõpetaja rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

	2 - 3-aastased	3 - 4-aastased	4 - 5-aastased	5 - 6-aastased	6 - 7-aastased
Kuulamine	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb huvi eesti keele vastu; • kuulab ja tajub eesti keele kõla; • reageerib tegevustes kasutatavatele lihtsamatele eestikeelsetele korraldustele 	<ul style="list-style-type: none"> • kuulab ja tajub eesti keele kõla; • reageerib tegevustes kasutatavatele eestikeelsetele korraldustele 	<ul style="list-style-type: none"> • reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele; • kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist; • mõistab lihtsamaid õpitud küsimusi; 	<ul style="list-style-type: none"> • reageerib eesti keeles antud korraldustele; • kuulab eestikeelset ettelugemist/jutustamist ning tunneb kuuldu pildil ära; • mõistab õpitud küsimusi; • tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid 	<ul style="list-style-type: none"> • reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele; • kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud õpitud suhtlussituatsioonidega; • mõistab ettelõetud või jutustatud eakohase

			<ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid 		eestikeele teksti põhisisu; <ul style="list-style-type: none"> • mõistab esitatud küsimusi; • tunneb ära õpitud/omandatud sõnad ja väljendid ning mõistab neid
Kõnelemine	<ul style="list-style-type: none"> • kordab järele lihtsamaid sõnu; • näitab üles huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu 	<ul style="list-style-type: none"> • kordab järele sõnu; • näitab üles huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu; • näitab üles huvi suhtlemise vastu, vajadusel loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega 	<ul style="list-style-type: none"> • teab õpitud lihtsamaid viisakusväljendeid; • tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu; • kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamisel; • oskab vastata lihtsamatele küsimustele 	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab õpitut erinevates suhtlussituatsioonides; • kasutab õpitud sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks; • oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid; • kõneleb õpitud sõnavara piires, oskab algatada ja lõpetada vestlust; • kasutab endast rääkides sõna <i>mina</i>; • vastab küsimustele õpitud sõnavara piires; • teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust 	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab eesti keelt erinevates suhtlussituatsioonides; • kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algatada ja lõpetada vestlust; • vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi; • moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid; • räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel; • teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu; • kasutab keelt ja osaleb õppes ning

					tegevustes ja mängudes aktiivselt
Eesti kultuur		<ul style="list-style-type: none"> • tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu 	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära Eesti lipu ja oskab seda kirjeldada; • oskab nimetada, mis riigis ta elab; • tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendripäevade vastu 	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb Eesti rahvussümbolitest ära lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada; • oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi; • oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu/rahvalaulu; • teab mõnda eestikeelset liisusalmi 	<ul style="list-style-type: none"> • teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada lippu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab nimetada rahvustoite; • oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal; • oskab laulda mõnd lihtsamat eesti rahvalaulu; • tunneb ära eesti rahvarõivad
Lugemise ja kirjutamise alused			<ul style="list-style-type: none"> • hääldab järele kuulnud sõnu 	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu; • tunneb kirjaõiget ära oma nime; • oskab kirjutada oma nime trükitähtedega; • tunneb ära õpitud häälikud ja tähed ning nimetab neid 	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb eesti keele häälikuid ja tähti; • hääldab häälikuid korrektselt; • tunneb kirjaõiget ära eestikeelsed sõnad; • oskab kirjutada oma nime trükitähtedega; • loeb lihtsamat eestikeelset teksti; • näitab huvi ja initsiatiivi eesti keeles kirjutamise vastu

Valdkond *Matemaatika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemete vahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatilisel kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Teema	2-3aastased	3-4aastased	4-5aastased	5-6aastased	6-7aastased
<p>Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus) järgi hulgaks. ●Leiab erinevate esemete hulgast palju ja üks. ●Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele mitu on?. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Rühmitab esemeid ühise tunnuse alusel. ●Rühmitab kaheksa esemeid ühise tunnuse alusel (pallid ja klotsid, värvuse järgi – punased klotsid, punased pallid). ●Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud). ●Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui. ●Tutvub arvudega 10ni. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni. ●Oskab nimetada antud arvule eelnevat ja järgnevat arvu. ●Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab. ●Võtub ühest hulgast esemeid ära ja lahutab. ●Tunneb numbrimärke. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste alusel (suurus, värvus, kuju, otstarve). ●Mõtestab arvude rida 12ni. ●Tunneb ja kirjutab numbreid 0-10ni. ●Nimetab etteantud arvule eelneva ja järgneva arvu. ●Moodustab uue hulga esemete lisamisel või äravõtmisel. ●Liidab ja lahutab 10 piires, tunneb ja kasutab matemaatilisi märke +, -, =. ●Koostab etteantud hulga järgi matemaatilisi jutukesi.

<p>Suurused ja mõõtmine</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur-väike). ● Eraldab juhendamise abil hulgast suurema, väiksema. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Võrdleb esemeid suuruse, pikkuse, laiuse järgi. ● Tunneb ära, milline kahest esemest on suurem-väiksem, pikem-lühem. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Järjestab esemeid kõrguse järgi: kõrgemmadalam. ● Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Järjestab kuni 5 eset suuruse järgi. ● Hindab kaugust silma järgi. ● Mõõdab pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahenditega. ● Järjestab raskuse ja paksuse järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Teab ja kasutab mängutegevuses: pikkusmõõte: cm/m/km; massimõõte: g/kg; mahumõõtu: l; rahaühikuid: kroon/sent. ● Mõõdab pikkust, raskust, vedelikku kokkulepitud mõõtevahenditega (nööri, pulki, mõõdulinti, joonlaudu, sammud, kaalu, nõu). ● Nimetab ja võrdleb esemeid: pikem-lühem-ühepikkused; laiem-kitsam-ühelaiused; suurem-väiksem-ühesuurused; paksem-peenem-ühepakused; madalam-kõrgem-ühekõrgused.
------------------------------------	---	---	--	--	--

<p>Geomeetrilised kujundid</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Leiab katsetuste teel samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel. ●Kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid (ring, ruut). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Tunneb ära ringi. ●Eristab kolmnurka ja nelinurka. ●Oskab leida sarnaseid esemeid ümbritsevast keskkonnast. ●Proovib kujundada mustririda. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Näeb ja oskab kirjeldada kujundite (ring, ruut, kolmnurk, ristkülik) sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbrusest. ●Koostab lihtsamat mustririda (värvi, vormi või suuruse vaheldumine) kujundeid kasutades. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Koostab mustreid, laob pilte kujunditest. ●Samastab kujundi esemega (ruumilise). ●Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Eristab tasapinnalisi kujundeid: ruut, ring, ristkülik, kolmnurk. ●Eristab ruumilisi kujundeid: kuup, kera, risttahukas, püramiid. ●Oskab kujundeid kirjeldada. ●Koostab kujunditest pilte. ●Moodustab erinevaid vahendeid kasutades uusi kujundeid (pulgad, kõrred, paelad).
---------------------------------------	--	--	---	--	--

<p>Orienteerumine ajas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Eristab ööd ja päeva. ●Nimetab tegevusi hommikul ja õhtul. ●Kirjeldab tegevusi eile ja täna. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab erinevaid ööpäeva osi (hommik, päev, õhtu, öö), toob näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel. ●Kirjeldab tegevusi ja sündmusi EILE-TÄNA-HOMME. ●Nimetab kõik aastaajad, kirjeldab peamisi tunnuseid ja laste tegevusi eri aastaegadel. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja päeva. ●Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi; ●Eristab mõisteid kiiresti, aeglaselt, varsti, hiljem, kohe. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Teab kuude nimetusi ja enda sünnikuud ja -päeva. ●Nimetab aastaajad ja talve,- kevad,- suve- ja sügiskuu. ●Nimetab õiges järjekorras nädalapäevad. ●Toob küsimuste abil näiteid oma tegevuse kohta, kasutades mõisteid eile-täna-homme. ●Määrab kellaega täistundides ja pooltundides. ●Kasutab õigesti sõnu: enne-praegu, hiljem-varem, noorem-vanem.
<p>Orienteerumine ruumis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Paigutab juhendamisel esemeid üksteise sisse, peale. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: ülal-all, ees - taga. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Määrab enda või eseme asukoha teiste laste ja asjade suhtes kasutades sõnu: ees, taga, sees, peal, all, üleval, keskel. ●Määrab vasakut ja paremat poolt. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all - peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal. ●Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi. ●Oskab ise 	<ul style="list-style-type: none"> ●Orienteerub juhendamise järgi omandatud mõistete abil tasapinnal, ruumis, õuealal, tuttavas ümbruskonnas. ●Kirjeldab asukohta teise eseme suhtes: kõrval, ääres, vahel, kohal, otsas jt.

				juhendada leidmaks tuttavaid objekte.	
--	--	--	--	--	--

Valdkond Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
 - 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
 - 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Teema	2-3 aastased	3-4 aastased	4-5 aastased	5-6 aastased	6-7 aastased
Kujutamine ja väljendamine	<ul style="list-style-type: none"> ● Julgeb osaleda kunstitegevuses. ● Püüab jäljendada ettenäidatud liigutusi individuaalselt tegutsemise juures või väikeses grupis. ● Väljendab positiivset emotsiooni töö valmimise järgselt. ● Julgustamisel tegutseb erinevate kunstimaterjalide ja vahenditega. ● Jäljendab loodushääli, liikumisi ning matkib neid ka iseseisvalt. ● Suunamisel tunneb ära erinevate omadustega, värvusega, suurusega esemeid. ● Vaatleb ja tunneb ära tuttavaid asju, esemeid, nähtusi, osutades neile. ● Kritseldab maapinnale, liivale, 	<ul style="list-style-type: none"> ● Tunneb rõõmu kunstitegevustest. ● Oskab oma kritseldusele nime anda. ● Juhendamisel leiab sinise, kollase, punase ja rohelise värvi. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kujutab naturist inspireeritud asju, objekte lihtsaid elemente kasutades, neid täiendades ja keerukamaks muutes, on ka teistele äratuntavad. ● Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest. ● Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt. ● Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid. ● Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kasutab oma töö loomisel inspiratsiooniallikana ümbritsevas toimuvaid muutusi, sündmusi. ● Juhendamisel annab edasi loodusnähtuste, aastaegade ja muu ümbritseva iseloomulikke tunnuseid. ● Püsib töös valitud teemas, seda isikupäraselt tõlgendades. ● Paigutab esemed kujutaval tööol suurusuhetest lähtuvalt. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Loob ja kombineerib geomeetristest kujunditest pildi. ● Väljendab antud teemal oma töös isikupära. ● Jutustab ja fantaseerib töö juurde loo. ● Rõhutab oma töös kõige tähtsamat värvi, suuruse või asukoha abil. ● Tausta ja pildi värvimisel annab edasi pildi meeoleu, iseloomu. ● Töö kaunistamisel kasutab õpitud oskusi: triibud, jooned, täpid, pintslivajutused. ● Kujutab inimest erinevas liikumises: suusataja, uisutaja, jooksja jne. ● Kujutab asju, esemeid töös suurusuhetest ja kaugusest lähtuvalt.

	lumele ka väljaspool kunstitegevust.		rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.		<ul style="list-style-type: none"> •Tunneb värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne).
--	--------------------------------------	--	--	--	--

Kujundamine	<ul style="list-style-type: none"> •Matkib täiskasvanu liigutusi tegutsemisel erinevate kunstivahenditega. 	<ul style="list-style-type: none"> •Kaunistab ruumilisi esemeid. •Kaunistab tasapinnalisi esemeid. 	<ul style="list-style-type: none"> •Koostab lihtsatest elementidest (kahe elemendi vaheldumisega) mustriribasid esemete kaunistamiseks. •Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega. •Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel. •Kaunistab valmistatud voolingu, kasutades voolimispulka või lisades suuremale vormile väikseid 	<ul style="list-style-type: none"> •Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata mustri moodustamisel. •Kasutab esemete kujundamisel lihtsaid trükke, jäljendite vajutamist, ruumiliste esemete puhul väikevormide liitmist, väljapigistamist, muljumist jne. •Kirjeldab ja kasutab lihtsamaid eesti rahvusmotiive-triibud (rütm), lilleornament. •Aitab kujundada tähtpäevaks rühmaruumi. 	<ul style="list-style-type: none"> •Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata. •Teeb näidise järgi mustri. •Kujundab rahvusmotiividest mustri: triibud, lilled, lilleornament, täpid, kriipsud. •Kujundab iseseisvalt rebitud, lõigatud, kortsutatud paberist või muust materjalist pilte ja kleebib alusele. •Selgitab omavalmistatud esemete otstarvet, paigutab sobivasse kohta. •Aitab kujundada tähtpäevaga seotud ruumi, peolauda.
--------------------	---	--	--	--	---

			ümaraid või piklikke vorme.		
Voolimine	<ul style="list-style-type: none"> ●Juhendamisel muljub voolimismaterjali, mängides muudab vabalt savitüki kuju ja abistamisel rullib ja veeretab voolimismaterjale (savi, plastiliin). ●Juhendamisel tükeldab savi, plastiliini. ●Tegevust jäljendades vajutab voolimismassi auke. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Õpetajat jäljendades muljub, näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale. ●Püüab teha jäljendeid voolimismaterjali. ●Proovib pöidlaga süvendit vajutada. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Õõnestab ümarvorme (kera, silinder) süvendit pöidlaga vajutades. ●Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja välja venitades. ●Juhendamisel ühendab voolitud detaile omavahel, moodustades neist terviku. ●Nii ümar- kui ka 	<ul style="list-style-type: none"> ●Nimetab erinevaid voolimismaterjale ja arvestab voolides materjali eripära ja omadusi. ●Kasutab voolimispulka vormide õõnestamisel, iseseisvalt mustri tegemisel. ●Voolib juhendamisel ka ühest savitükist venitades 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale arvestades nende eripära. ●Voolib erineva suurusega ümarvorme ja muudab neid erineva kujuga õõnesvormideks. ●Voolib juhendamisel ühest tükist väljavenitamise ja

			piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid.	ning pigistades sellest välja terviku erinevaid osi. <ul style="list-style-type: none"> ●Ümarvorme ning ümar- ja piklikke vorme ühendades voolib iseseisvalt erinevaid esemeid. ●Ühendamisel silub detailide liitumiskohad. ●Oskab voolida erineva suurusega 	pigistamise teel erinevaid esemeid, asju, loomi. <ul style="list-style-type: none"> ●Silub juhendamisel detailide pinda ja ühenduskohti. ●Valmistab õpetajaga uusi voolimissegusid (soolataigen). ●Kasutab voolimispulka pinna kaunistamisel.
--	--	--	---	---	--

				ümarvorme ning neid õõnesvormideks muuta.	
Joonistamine	<ul style="list-style-type: none"> ●Kritseldab varasemast liikuvama ja vabama käega. ●Tõmbab juhendamisel jämedate joonistusmaterjalidega erinevaid jälgi. ●Hoiab meelde tuletamisel paberit kinni ja joonistab vaid selleks ettenähtud kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Joonistab erinevate joonistusmaterjalidega erinevaid jälgi. ●Joonistab erinevaid jooni püsides paberi piirides. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab iseseisvalt pliiatsiteritajat. ●Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust. ●Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks, on natuurile sarnased, lähedased. ●Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta. ●Kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjoont. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Joonistamisel jätab vahendiga jäljendi, joonistamisvahendit ja paberit rikkumata. ●Meelde tuletamisel kasutab pinna katmiseks kallutatud pliiatsit (pliiatsi külgi). ●Väljendab sirgete, sakiliste, kaarjate jne. joontega emotsiooni ja meeolelu ning täidab pinda. ●Kasutab erinevaid joonistusvahendeid: pliiatsid, kriidid, vildikad, süsi, pastellkriidid jne. ●Värvib enamasti kontuuri ületamata. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Joonistab kontuuriga kujutatavad objektid. ●Värvib kujundid kontuuri ületamata. ●Oskab värvimisel ja joonistamisel suunata käe liikumise suunda (värvipliiatsid, viltpliiatsid). ●Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid. ●Sobitab pindu kattes heledaid-tumedaid värve, peeni-jämedaid jooni.

Maalimine	<ul style="list-style-type: none"> ●Kannab värvi õpetaja antud värwise pintsliga paberile spontaansete, teadvustamata liigutustega. ●Juhendamisel tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe. ●Jätab paberile jäljendeid õpetaja värviga kaetud svammiga, templiga. ●Juhendamisel teeb näpuvärvidega paberile erineva suunaga sirgeid, kaarjaid jooni. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Proovib pintsliga erineva suunaga jooni tõmmata. ●Oskab katta paberi pinda. ●Trükib näpuvärvidega sõrmede ja käega. ●Katab templi iseseisvalt värviga. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu, loputab pintsli peale kasutamist. ●Teeb pintslivajutuste ja – tõmmetega objektidele väikseid detaile(silmad, suu) või rütme. ●Suunamisel loob maalile tausta, jätab vähe katmata pinda. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Juhendamisel helestab-tumestab värve, segab omavahel põhivärve. ●Suunamisel oskab valida kujutavast lähtuvalt tööle sobivat tausta. ●Pintsliga liigub paberil vabalt. ●Kasutab tööks vajadusel kahte erineva jämedusega pintsli. ●Teeb pintsli trükki. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kasutab omandatud tehnilisi oskusi töö teostamisel. ●Segab värve uute toonide saamiseks. ●Annab värvidega edasi meeolelu, aastaegadele iseloomulikke tunnuseid. ●Kasutab töös erijämedusega pintsleid. ●Väldib värvide määrdumist. ●Loputab pintsli piisava sagedusega. ●Oskab orienteeruda paberil – nurgas, keskel, ääres. ●Hoiab korras oma töökoha.
------------------	--	--	--	---	---

<p>Meisterdamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Õpetaja juhendamisel eristab erinevat ehitus-, looduslikku tegutsemiseks pakutud materjali. ●Ettenäitamisel laob vahendid üksteise peale, järgi, kõrvale. ●Juhendamisel kortsutab pehmet paberit, rebib pabeririba küljest tükke. ●Asetab paberist väljalõigatud kujundid liimiga kaetud paberile. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Kortsutab iseseisvalt paberit. ●Rebib paberist tükikesi. ●Oskab aluspinda katta liimiga ja liimib erinevaid kujundeid. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest. ●Lükib paelale, lõngale auguga esemeid (helmed, nõöbid) kettide, kaunistuste jne valmistamisel. ●Voldib paberi pooleks, neljaks, kujundades nii kaardi, raamatu, liniku. ●Valib meelepärased meisterdamisvahendid ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Valib erinevate meisterdamismaterjalide vahel ja püüab neid omavahel sobitada. Iseseisvalt lõikab paberist joone järgi kujundeid. ●Rebib lihtsamaid kujundeid. ●Kirjeldab looduslike materjalide sarnasust muude esemete või olenditega. ●Oskab kasutada kogu paberipinda töö paigutamisel. ●Loob tehniliselt ja teostuse poolest lihtsamaid meisterdusi 	<ul style="list-style-type: none"> ●Valib erinevate meisterdamismaterjalide vahel, sobitab neid. ●Meisterdab looduslikust materjalist. ●Rebib lihtsamaid kujundeid. ●Lõikab kääridega peenemate piirjoontega kujundeid. ●Käsitleb juhendamisel naasklit, haamrit, nuga, nõela. ●Voldib ettenäitamise järgi etapiliselt lihtsamaid objekte. ●Põimib sirgetest ribadest lihtsa pinna (järjehoidja, linik). ●Punub palmikut, võilillepärja. ●Kasutab suunamisel materjali otstarbekalt. ●Kasutab omandatud oskusi liivakastis mängides
-----------------------------	--	---	---	---	---

<p>Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Suunavate küsimuste abil leiab piltidelt, illustratsioonidelt tuttavaid esemeid ning nimetab neid. ●Rõõmustab, elavneb äratundmisrõõmust. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Oskab vaadelda pilti, raamatuillustratsioone. ●Vastab küsimustele piltide, illustratsioonide kohta. ●Näitab rõõmuga oma tööd teistele. ●Soovib rääkida oma tööst. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust. ●Põhjustab, miks töö, pilt meeldib. ●Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud. ●Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Annab oma tööle hinnangu ja põhjustab oma arvamust. ●Põhjustab küsimustega suunamisel oma töös kasutatud värve, vorme, tehnikat. ●Vaatleb huviga ja omaalgatuslikult raamatuillustratsioone. ●Tunneb teisi kunstiliike: maal, skulptuur. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Märkab pilte, maale või ümbruses olevaid objekte. ●Kirjeldab neid, tajub meeleolu. ●Jutustab loo, mida näeb antud pildil, fotol – mis juhtus enne, mis juhtub pärast. ●Jälgib raamatu illustratsioone, fotosid, pilte ja loob oma variandi. ●Annab oma tööle, kunstiteosele, skulptuurile hinnangu ja põhjustab suunamisel oma arvamust.
---	---	---	---	--	---

Valdkond Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;

- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalsed aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Teema	2-3aastased	3-4aastased	4-5aastased	5-6aastased	6-7aastased
Laulmine	<ul style="list-style-type: none"> ●Kuulab ja jälgib õpetaja laulu. ●Püüab õrnalt kaasa häälitseada. ●Jäljendab õpetaja häält. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Huvitub laululistest tegevustest, püüab õpetajaga kaasa laulda. ●Osaleb laulude esitamises. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Laulab rühmaga samas tempos. ●Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule. ●Laulab lõbusalt sõnu selgelt hääldades. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Laulab vaba ja loomuliku häälega. ●Laulab tuttavaid laule vahelduvalt häälega ja mõttes. ●Oskab laulda õpitud laule üksi kui ka ansamblis. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule. ●Oskab teadlikult kuulata ja juhtida oma häält. ●Tutvub paari JO-LEMI astmega. ●Oskab improviseerida meloodia antud tekstil.

Muusikalis-rütmiline liikumine	<ul style="list-style-type: none"> ● Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (keerutab, lehvitab, tammub). ● Oskab liikuda vahenditega (lumepallid, linnid, lumehelbed, lipud jne). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit. ● Oskab sooritada tantsuliigutusi kogu rühmaga. ● Osaleb laulumängudes. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (loov liikumine). ● Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente. ● Oskab orienteeruda ruumis liikumisel läbisegi. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite põhjal (tempo, dünaamika, register) arvestades pulssi ja meetrumit. ● Õpib uusi tantsusamme ja liigutusi ning esitab õpetaja seatud tantse. ● Oskab vastavalt muusikale moodustada paare, kolonne ja 3liikmelisi ringe. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga. ● Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register), nt. kasutab külj- ja eesgaloppi ning hüpaksammu. ● Oskab sooritada omaloomingulisi liigutusi ka vahenditega.
Muusika kuulamine	<ul style="list-style-type: none"> ● Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast. ● Kuulab helilindilt või 	<ul style="list-style-type: none"> ● Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule. ● Kuulab helisid 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuulab laulu ja muusikapala. ● Väljendab emotsionaalselt 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuulab laulu ja muusikapala huviga. ● Oskab kuulatud pala iseloomustada uute 	<ul style="list-style-type: none"> ● Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre: hällilaul, marss,

	looduses looma- ja linnuhääli, samuti linnahääli.	looduses helilindilt ja matkib neid liigutustega.	kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega. <ul style="list-style-type: none"> •Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule. •Tutvub mõnede muusikaliste põhimõistetega: aeglane-kiire, kõrgemadal, vaikne-vali. •Tutvub rahvaloomingu ja rahvapillidega. 	väljenditega. <ul style="list-style-type: none"> •Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste kaudu. •Tutvub Eesti Vabariigi hümniga. •Tutvub uute mõistetega: helilooja, luuletaja. 	tantsuviis, rahvalaul. <ul style="list-style-type: none"> •Õpib kuulama süvenenumalt instrumentaalpalu ja laule iseloomustades neid sügavamalt. •Õpib edasi arendama loomingulist initsiatiivi, annab kuulnud palale nime ja mõtleb liigutusi vastavalt muusika iseloomule. •Tutvub mõne helilooja ja tema loominguga. •Tutvub uute mõistetega: koorijuht, dirigent, laulupidu. •Tutvub põhjalikumalt rahvapillidega: kannel, torupill.
Pillimäng	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib õpetajaga kaasa kehapillil. •Tutvub lihtsate rütmipillide ja nende mänguvõtetega. 	<ul style="list-style-type: none"> •Mängib muusikat kuulates, liikudes või lauldes kaasa kehapillil, kõlapulkadel, marakatel, kõrinatel, kõrinapallidel või rütmivasaratel. 	<ul style="list-style-type: none"> •Mängib rütmipille (kastanjett, tamburiin, trumm, kuljused, kõlakarp) muusika kuulamise, liikumise või laulmise saateks. 	<ul style="list-style-type: none"> •Mängib rütmisaateid lasteriimidele ja lauludele nii rütmi- kui ka meloodiapillidel. •Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos. 	<ul style="list-style-type: none"> •Oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele. •Mängib pilliansambelis. •Mängib järgmisi

			<ul style="list-style-type: none"> ●Eristab kuulates neid tämbri järgi. ●Tutvub meloodiapillidega (ksülofon, metallofon). 	<ul style="list-style-type: none"> ●Tutvub uute rütmipillide ja nende mänguvõtetega (kõlatoru, guiro, taldrikud, reko-reko). 	pille: kõlaplaadid, ksülofon, metallofon.
--	--	--	---	---	---

Valdkond Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatuselised teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;

- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Teema	2-3aastased	3-4aastased	4-5aastased	5-6aastased	6-7aastased
Liikumisteadmised	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult • Liigub õpetaja juhendamisel ohutult 	<ul style="list-style-type: none"> • Arvestab rühmakaaslaste aktiivsuses • Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab spordivahendite nimetusi ja kasutab erinevaid vahendeid • Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires • Talub kaotust võistlusmängudes • Mõistab hügieeninõuete olulisust 	<ul style="list-style-type: none"> • Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele • Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid
Põhiliikumised	<ul style="list-style-type: none"> • Ronib, roomab üle väikeste takistuste • Kõnnib piiratud pinnal 	<ul style="list-style-type: none"> • Säilitab tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal • Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb koordineerimise tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi • Kasutab põhiliikumisi aktiivsuses tegevuses ja mängudes 	<ul style="list-style-type: none"> • Käsitseb väikevahendeid aktiivsuses tegevuses • Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised • Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu • Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga

Liikumismängud	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib koos juhendaja ning kaaslasega kõnni- ja jooksumänge 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib matkiva sisuga 1-2reegliga kõnni- ja jooksumänge 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib 2-4 reegluga liikumismänge • Tunnustab nii enda kui ka vastasvõistkonna edu 	<ul style="list-style-type: none"> • Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes • Osaleb jõukohastes teatevõistlustes 	<ul style="list-style-type: none"> • Võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine) • Mängib sportlike elementidega mänge • Organiseerib ise liikumismänge • Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud reeglitest
-----------------------	---	---	---	--	---

Võimlemine	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi • Jookseb veereva vahendi järel • Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslasega 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega • Teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi • Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus • Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust nõudvaid harjutusi • Valitseb oma liigutusi koordinaatsiooni ja tasakaalu 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb vahenditega harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti • Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu • Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu 	<ul style="list-style-type: none"> • Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui tänaval • Orienteerub väljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene • Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi
-------------------	---	---	--	--	--

			nõudvaid harjutusi tehes		
Kelgutamine, suusatamine	Istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskumisel	Veab kelgul kaaslast	Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid(nt haarab esemeid	<ul style="list-style-type: none"> • Käsitseb suusavarustust õpetaja abiga • Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast 	<ul style="list-style-type: none"> • Käsitseb suusavarustust iseseisvalt • Osaleb kelgutamisvõistlustel.
Tants ja rütmika	<ul style="list-style-type: none"> • Sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi • Könnib jookseb, hüpleb muusika järgi 	Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos	<ul style="list-style-type: none"> • Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile • Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi 	<ul style="list-style-type: none"> • Jäljendab liikumisega erinevaid rütme • Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga • Jäljendab liikumisega erinevaid rütme 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega • Liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt ja aeglasele • Väljendab liikumise kaudu emotsioone • Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad)
Vaba aeg ja loodusliikumine	Mängib vabamängus iseseisvalt	<ul style="list-style-type: none"> • Matkab õpetajaga või vanematega looduses. • Teeb kaasa kuni 500m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis 	<ul style="list-style-type: none"> • Algatab iseseisvalt mängu ja tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal • Kasutab spordiväljakute vahendeid sihipäraselt 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab sõita tõukerattaga ja kahe rattalise rattaga • Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga 	<ul style="list-style-type: none"> • Tegutseb iseseisvalt lasteaia mängu- ja spordiväljakul • Mängib lihtsamaid maastikumänge.